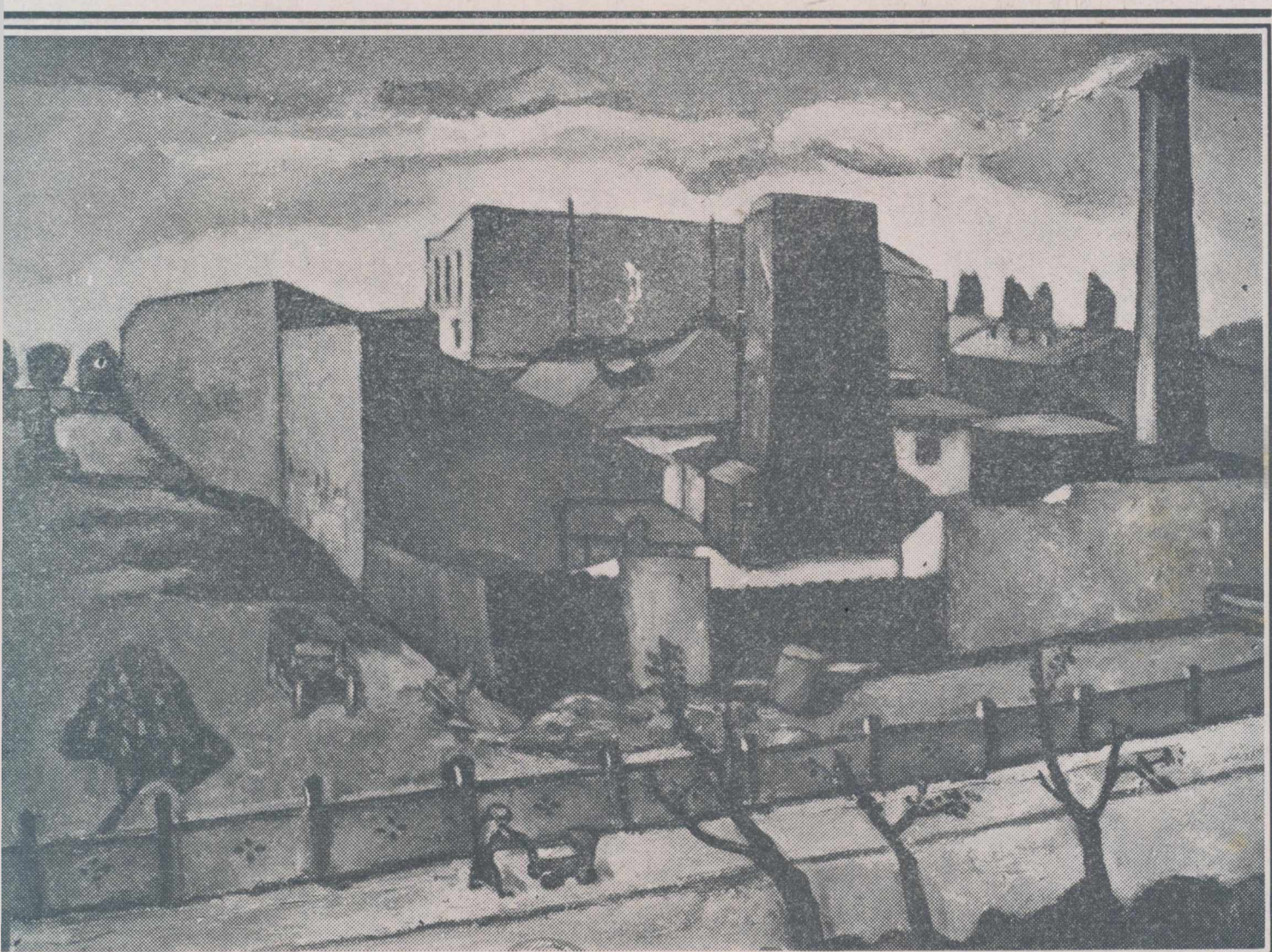


UNIVERSUL LITERAR



PEISAGIU INDUSTRIAL de *P. IORGULESCU*.

În acest număr: SĂRMANUL KLOPȘTOCK, NATALIA NEGRU, ARTUR ENĂȘESCU, IOAN C. BĂCILĂ, LUIGI PIRANDELLO, G. MARINESCU, LIBERALLE NETTO, PIERRE MAC ORLAN, ELENA PROTOPODESCU, VASILE SAVEL, AGATHA GRIGORESCU, VIRGINIE GHEORGHIU, ADRIAN CONSTANT, TUDOR MUȘĂTESCU, GR. VÊJA, G. G. GRUIA, RUD. A. KNAPP, G. BREAZUL, N. N. TONITZA, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic săptămânal de AL. SADI IONESCU.

An. XLII, Nr. 18.
2 Maiu 1926.

Lei 5.



Stanțe

I

Iubire! tu, ce mi verși pe ochi polci,
Și lutul meu nemernic
Mi-l risipești, în holburi de scântei
O! tu, nestîns jertfelnic!

Iubire! lanț de aur ce mă legi
Cu firul cel netrebnic de nisip,
De sborul aștrilor pribegi,
De albu-i chip!

Cuprinde-mă pe veci ulinătoare
Și 'ntr'un sărut,
Alungă-mi tot, nemernicul meu lut
Spre soare!

II

Aprinsul dor, nu-l spune nimănui!
Cu lacăte de aur să-l încui,
Departa de simfirea omenească.
De ochi haini,
Ca zâmbitor, mereu, să nu pălească
Insăngerat de-ai vieței mărăcini
Aprinsul dor, nu-l spune nimănui!

Tăcutul dor, ascunde-l în adânc de ape,
Subt clocoț de genuni,
Că'n pieptul omenesc nu mai încape,
Năvala răscolitelor furtuni,
Tăcutul dor, ascunde-l în adânc de ape!

III

Ori, zeu semeț cu inimă curată
Aruncă-l ca pe-o torță 'nflăcărată
Spre cer, cu-al visurilor stol;
Lumina lui falfăitoare,
Să crească 'n veacuri, ca o remușcare
Prin universul impietrit și gol
Aruncă-l ca pe-o torță 'nflăcărată!

IV

Mormântu-mi umbrească-l străbunul stejar,
Ce 'ntinde vânjoasele-i brațe spre cer,
Să simt din adâncuri, uitat și stingher.
Cum clocoț seva prin trunchiu și frunzar!

Și păsări, clădească-și, când vine Florar,
Un cuib de iubire pe ramu'i pletos!
Beția lor sacră, cu visu-mi de jos,
Să urce 'mpreună spre bolfi de cleștar!

Zadarnic adâncuri de umbră mă cer,
Și ochii 'mi sorb ziua din ultimii crini!
Ca tine, stejare, am inima'n fier,
Și prinsă de viață cu-adânci rădăcini!

ARTUR ENAȘESCU



Silen și Egle

Seara începuse să se ivească de sub viziara coifului tău de mătase. În pupile boltite ca două mici grote de marmură neagră, nisipul de aur, presărat de jur împrejur, lumina cu reflexe de minereu fin. Obrajii tăi împrumutată plușul petalelor și vorbele, căzute în adâncuri de așteptare liniștite, se stinseră. O găză cu irizări de smaralde se rătăci, orbită, pe unghia ta de safir. Te-ai plecat peste cupa mută a unghiilor și ai scuturat smaraldul viu. Ca într-o vrajă, smaraldul s'a sbătut în praful polenului și mireazma stârniță ne-a înpresurat ca o iederă aromată. Ne-am așezat pe un colț de lespede caldă și-așteptat.

În iatacul depărtat al seninului, iglițele stelelor începură să se miște, mânuite de umeri nevăzuți. Din poenele mitologice scoborâră în fosnet de pași ușori ca site, umbre și arătări din aurora vârstelor. Silen, amețit de băutură, dormea dus peștera răcoroasă. Coroanele de pe frunte stăteau aruncate de-o parte dar toarta roșie a pocălului, o ținea tot strânsă în mână. Acum era timpul. Chromis și Mnasylos se iviră cu teamă și merșeră în vârful picioarelor să nu-l deștepte. Înapoia lui venea Egle, frumoasa Naiadă. Cu ghirlă zile căzute, îl legară. Bătrânul se deșteptă și zâmbi. Și mai cu seamă zâmbi că Egle își purtă sânii pe la nasul dumșale și-i dăpsi fruntea și tâmplele cu mure de mure. „Ei bine, am să vă povestesc, că cepu bătrânul. Veți auzi cântecul pe care le rămniți de-atâta vreme. Pentru Dumșeaei și arată spre Egle, am altă plată“

Silen începu și în cadența versului porniră dansuri de Fauni, de fiare îmblănzite și coroanele stejarelor solemn se ațitară de bucurie: stâncile Parnasului nu șeseră mai mândre de prietenia lui Apollo și munții Traciei nu se minunaseră mai mult de acordurile lui Orfeu. Căci Silen e cântăreț de rasă.

Și zice Silen, dintru'ntâiu, de haos, cele patru elemente și de așezarea lor. În mântul se desparte de apă și Nereu își reședința în palatul de sticlă al mărilor. Vietățile se arată, Soarele le binecuvîntează cu lumina-i de foc și'n urmă ploile cu umbra umedă. Răsar păduri din pământ, haite cuminți de fiare sălbatice rătăcesc în voe pe culmile nevinovate. Și zice, adevărat, de potop, de Pyrrha și Déucalion și de semănară pietre să se nască oameni; de vârsta de aur a lui Saturn, de Prometeu prizonier pe lepezile Caucazului, de Arion nauț și de Hylas cel pierdut de Sirene, alcoolul undelor; de smintita iubire a fiicei lui Minos din Creta, frumoasa Pasiphae, îndrăgostită de taur, și cum se roșea de nimfe să 'nchidă pădurile. să-și găsească că amantul; de Atalanta și cursa-i nupțială cu Hippomenes și cum o pierd merele aur din grădina Hesperidelor, de surorile lui Phaeton ce se 'ncing de scoarță și mureau și boiul lor svelt se dăruște plopilor de Scylla, fiica lui Nisus, regele din Sicilia, ce pândeste cu droaia de câini mare pe imprudenții năieri. Și zice și de miturile lui Tereu și-al Philomelei și zice de atâtea alte cântece pe care le'ngăna Apollon, pe țarmurile lui Eurotas, ce iubea și când laurul de pe țarmuri le

STRIGOIUL

de SARMANUL KLOPȘTOCK

Calul scund picotește a vreme în aurile îndrugate ale poștalionului înținat într'un mușuroi de coceni — o moldaie de cal coplesit de o îngândure ursuză, cu păr fumuriu, mâncat de ște, — ponosit și abătut, în care nu ai trăește decât bunătatea ochilor și panglică ștearsă, în coada îmbulzită scaeji. Moș Gogan, chirigiul, mărunț și cât calul, adus în gheba lui locnită în care duhnește amintirea altor vise, soarbe îndelete rachiul din cinzeală, pândindu-și vita prin ferestruia opăvă de podagra burhaiului și închiorându-se când și când la haimanalele tri dau târcol poștalionului, asmușind garul din potolirea lui adâncă.

— „E bun rachiul Nea Gogane?”
— „Ce stai să vorbești vericule, rachiul dă oraș, ce poșirea lui Mituș din mi?”

Și chirigiul aduce consolată spre buzele șapate de otrava băuturii, țoiul aburțit de bulneala bojocilor cangrenați, clint cu voluptate din ochii duși în viziua căciului plimbând mărunț la Adam pe capul sternului până în murele gălului, alternându-i osul cu fie-cu ghiordială și coborând apoi mulțumit cineașca până în dreptul chimirului, în slina căruia fulgeră un amnar și o custure, rece grabnic dosul palmei peste stuful abăcsit de mahorecă al mustăților și ale lor fire scrajnesc la atingerea pielei. Iarba în tăișul cosorului, aduce din verile deșertului: un oftat de nețărmută voce bună, lipindu-și nasul aprins, și căriile geamului, trudindu-se a-și simta de acolo, calul amorțit în coceni.

— Stăi mă tată, numai să plătești și prinim, că apucă ciorba Marișii să se aliașcă în ceanon și ne ia păru foc la năndoi!
Și calul înămolit în tulpinele de chișoar ale porumbilor, prinde a înțelege conul îndemnul din cărciumă; cărește un timp din obida lui amară, în-pae gâtul țesit spre șoproneața care îl cremenește în răspântii de câte ori chirigiul vine cu marfă la oraș, răschiră oșisit nările spre țurcana stăpânului care tunecă toată ferăstruia prăvăliei, și înspre care vin domoale în pacle căruții, cirile colorate ale clondirelor umplute cu otrăvuri, răspunzând bețivanului năuntru cu un nechezat înfometat, care potolește iute în măselele lui late și ri.



... și el în frunza lui crestată... Și cântecul lui se naltă din văi la stele și nu ar mai sfârși dacă din Olympul zeilor al constelațiilor nu s'ar arăta Vesper și ar aminti păstorilor să-și vadă de turme...

...O binecuvântat Vesper! Tu nu termini numai bucolicele lui Virgiliu, dar amintești situațiile false.

Căci ce caută, Ivorya, toată această mitologie inoportună, în inserarea asta fluidă! Ce aceea stăturăm pe lespedeaa caldă, în venăitatea florilor și a găzei de smarald, în pragul grotelor de marmoră neagră în pupilele tale? O viciu de clasicitate! Infază de alexandrin rătăcit pe malurile Dâmboviței, când oare vei înțelege bietescendent din Aeneas, că Didona adăpostită de furtună sub bolta de piatră a peșterii, aștepta inul propriei ei frumuseți?

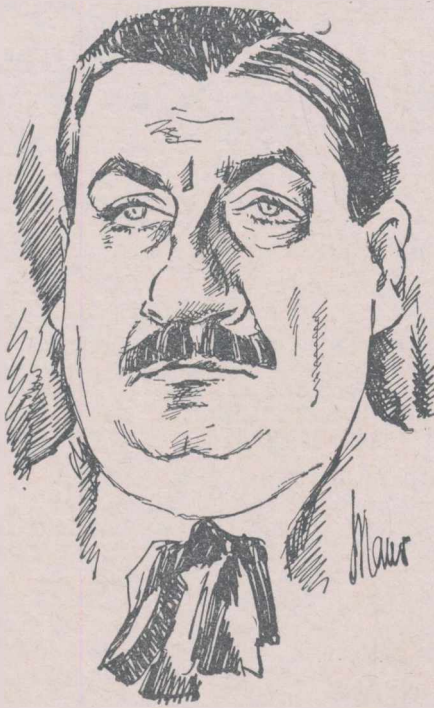
PERPESSICIUS

— Uite acuși mă tată, s'apuc numai să plătesc negustorului și o și urnim, că e foc dă Marișii!

Și nechezatul amorțește în bojocii degerați, lăsând în urma lui cutremurarea sf. casă a panglicuței din ciumpelui cozii.

— „Gata nea Gogane?”

— Cum să nu fie gata boerașule dacă vrea și bidiviu meu dă cal? Ia te uită, par'că a și auzit răsteala Marișii! Nu-i vorbă, d'alaltăeri pe drumuri cu tutunu, o fi și vremea; mă tem că baba s'a luat dă gânduri! La urma urmii am eu leac dă mânia ei; o jimblă dă la târg și gata, i-au; astupat gura — moare femeia după pâine albă, nu altceva. De, mai rămnește și ea din când în când după un dumicat dă cozonac, îi știu eu pontu; i s'a cam agățat d'atata azimă! Da unde mai pui că e și cu pretenții, mutra! Li tot dă zor



SARMANUL KLOPȘTOCK

că nu prea a luat bărbat după nasu ei! Ce să facă muerea cu un moșic, cu un prost și cu un bețivan dă c'rezar după Vlașca, așa ca d'alde mine? Gându ei a fost la un sprințu îmbrăcat mai nemțește nițeluș ca mine, nu mocofan dă căruțaș încăciulat. S'a sucit lumea; d'asta i-a abătut și marcoavei mele! Da nu umbra zici să bage hârtii ca să dea divorț dă mine? Crucește-te drace, Marișii lui Gogan în divorț cu bărbat-so! Cât p'aci nebuna să se facă dă pomina la bătrânețe — ea, muere cu fete măritate și alea cu copii la rândul lor!

— „Toate bune, da dacă mai adăstăm, cum ai s'o scoți la chelemet cu cucoana?”

— Păi jimbla boerule ce rost mai are ea aci în traistă? Uite-o cum pândeste în chichița faitonului. Ea o să domolească pă iabrașa, păi? Dă împăcat tot o împac eu, nu-i vorbă, și cu jimblă și fără jimblă, dar ce mă tot frământă pe mine la inimă, e ciorba aia care nu se mai apropie, blestemata, că tare-i alunecoasă și ardeiată — numai pipote! Dau eu, dă ea acuș, numai să mă văz pă leagăn! Hai mânzu tatii că ții-o fi.

Și nechezatul, iar scorni o vreme nă-

rile vinete și panglica cea înoroiată. Brișca se smucea în coceni, țurcana lui Gogan se lăpi de ochiul de pușcărie al șandramalei plină cu otrăvuri, portocalii și gărgălanul chirigiului iar se înalță căp-căun spre țoiul cinzeacii, aducând în bureții bojogilor dogoarea băuturii care fulgera o vreme în lumina unsuroasă a sticlei, strecurându-se apoi grabnic, în clincăneli grețoase, în pântecul drumețului încins de băutură.

— Plătim acuși și gata.

Dar calul nu mai credea! Buzele lui opărite de răsmerița iernei care scăpăra în oglinzile turburi ale burhaiului, se îmbinară într'o înfrigurare neclintită, răbufnind până în adâncul șalelor goale.

— Hai meștere odată că nici calul nu mai vrea!

— Vrea el moșu tatii, că-i miroase a grăunțe. Ce el nu are porție ca omu? Nu degeaba am luat noi bani dela stat — așa-i cirlanul tatii?

Dar cărlanu se încrunță a dispreț în coceni, sugrumându-și mânia între pân-tece și nări. Din amărăciunea ei, calul da drumul când și când unor suvițe de aburi care plecau dintr'o înfinită desnă-dejde și se topeau în ceață, printre nările jilave. Unchiul Ghiță scos din țâțâni, a înmărat negustorului înfipt în dușumelele scâlămbiate de oțelul potcoavelor, consumația Goganului și mângându-i curtenitor cojoaca uscată, ne-am apropiat de poștalion. Aci, chirigiul s'a mai „tomnit” o vreme cu zăpciul din Joița pe ademenirea băuturii, a schimbat în treacăt câteva cuvinte cu calul și ne-am cocoțat pe dricul briștii, pisând nutrețul aromitor de sub velință. Telegarul a ciulit a mulțumire din urechile mâncate de țânțari, a înalțat crâmpeii cozei în lumina burhaiului și trăgând copitele din clisa dăsghețului, și-a făcut loc în linia carelor. Gogan și-a adus grabnic căciula pe nasul lui de asasin, s'a cuibărit în slina caldă a cojocului și a înalțat codrișca deasupra spetelor dințate ale calului, umplând poștalionul de vioașie. Din cal a rămas numai sfârcul tocat al urechilor și fulgerarea grăbită a panglicuții din bidineaua cozii. Trupul lui pușintel și scund, înota cu temeii în udelele moinii, intrând și eșind din negurile ei. Poleiul adâncea brișca în drâmbele picloase ale troenilor.

— Să fim oare la șini?

— Acușica le trecem și șinile. Uite do-robanțu la marginea salcânilor. Pă urmă răsare din plopi foșoru și vite și Ciorogârla și după ea hait cât colea și coana Marișii mea cu ciorba ei, colo jos în Ulimi după livada aia...

— Dar vre-un lup, nu care-cumva?

Gogan igni în cojoc, se răsuci în pae, țăcăni din potcoave și își întoarse căciula spre noi:

— Lup? Păi ce să facă lupu cu noi dăulați dă nemăncare? Lupu s'a îngrijit el azi noapte dă provizie, acuși doarme în vizuină; nu-i arde lui dă hoit pă lumină!

Și Gogan plimba grabnic dosul palmeilor prin sârma mustăților în care tremurau florile de argint ale chiciurii. Apoi ridicând sprâncenile țnoase pentru a face drum unei îngrămădiri de amintiri, se răsuci din nou pe leagăn:

— Să vezi boerule o chestie cu lupii. Veneam din sus, dinspre vălii Slatinii, cu vite de mâncat, pentru abatoru din Malu-Spart, aci la marginea cătunului, unde coteste Argeșu, colo în capu chimitirului. Ce să-ți mai spuie eu D-tale? An, ars toată zdreanța după mine ca să

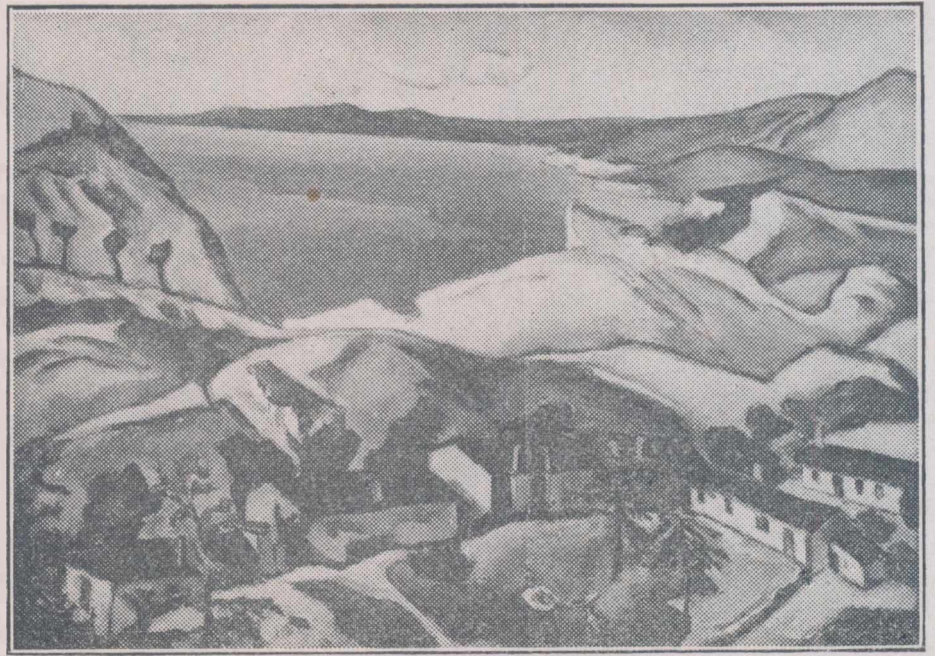
pot să pui lighioana pă goană. Doi era, bată-i potea să-ți bată, galbeni și botoși. Chefneau de par'că aveau țafnă. Dă unde chip să-i urnești tu din loc numai cu fleacăra? Să tăvăleau în vâlcea taman ca copii pă nisipu Sabarului, la scăldătoare. Pasămi-te la timpu ăla, nu le-o fi fost foame, dă vreme ce nici gând n'avea să se răpcază. Toca numa așa zăpada, în silă. La o vreme îi lăsasem mult în urmă — tot cu calu ăsta eram. Calu, vezi d-ta, n'a sforsit dă loc — se vede că nu simțise încă fiarele. Mare mi-a fost ciuda că n'am dat o luptă, tot mă desputiasse ei pă mine dă țoale. Într'o vreme mă bătea gându la o asmuțitură. Dar n'am eșit d'abinelea din linia Cășciorencii și na, uite lupii pe coasta ailaltă a pădurii. Imi făcuse Dumnezeu pă poftă. Numa să-i fi văzut ce mai goană după poștalion! Armăsarul meu a început și el să mormăie pă nas — simțise primejdia. Atunci să fi avut eu o carabină, halal! Cum imi venea potăile taman în față și cum stam eu cocoțat pă leagănul brișcii, d'acolo, toamna d'adrechtu între sprâncene îi trăznceam, până la unu! Să te vedem acasă Gogan! Las calu în voe, mă 'ndes mai bine în leagăn, trag d'o frânghie cu care priponisem vitele în curtea tăerii, îi torn un colac la un capăt și zvârl cu el în zăpadă în drumu lupilor; croesc pă d'andarati calu cu biciu ca să nu pierd fiarele din ochi și dă capu ălalalt, încep să smucească funia. Lupii au stătut un timp locului, au înălțat nările în sus și au început să urle din rărunchi dă aia toată pădurea. Răsuceam din funie, mai mai să-mi zmintesc osu din loc. Calu rupea pământ cu fuga. Într'o vreme lighioanele, se vede că luase seama că în zăpadă șerpuia ceva care nu le mirosea toamna bine, că numa ce-î văz ce s'abate o palmă mai la o parte dă poteca. Eu, părăpălean dă zor lațu în zăpadă. Într'o vreme lupii au stătutără în loc, a mirosit în vânt, așa... a ciudă; dau eu goană calului și ochii mereu la ștreang. Și să te fii fugă vericule, ca dracu de tămăe. Cășcioreanca eșea din plopi — dasem la șes. Dihăniile s'a abătut ca un lat dă mână din linie: a stat ce a stat la gânduri și după aia a intrat în pădurc; da ochii, tot la prinzătoarea mea. Aia carabină boerule! Și uite așa, am trecut bine ca prin gura morții, viu nevătămat, cu șmecheria cu lațu. M'am crucit singur d'asa pocinog, și dasupra m'am ales după alea toate și cu o poreclă — lume proastă în sat — strigoii, imi zice strigoii, strigoii Cășciorencii. Dau zor că ar fi trecut moartea prin oasele mele și că pă urmă s'a învățit lucrurile așa că ași fi înviat la loc; asta ca să nu le tacă floanca la proști. Lume tantă și a dracului, boerule! Și d-ta acūși mai stai să pomenesti de lup! Păi fringhia nu-i aci cu mine? Cam ce ar păzi ea? Tot imi zice ei strigoii!

Tragedia lui Gogan mă amorfise în troscoț. Chirigiul încă mai vorbea, cu spatele la noi, trimițând firiile povestirii lui macabre, spre urechile calului ciulite de grozăvia amintirii. Și pipăindu-și într'una funia de sub leagăn, povestitorul arunca priviri îngrijorate spre coasta mâncată de zăduf a Ciorogârlii, care se înclină aprinsă pe umbrelele plutelor adormite în soare. Podul își răschira birnele minse, pe oglinzile înlemnite ale apei.

Și ca să trezim pe chirigiul din visarea lui funebă:

— Cum se vede, ăst timp, nu prea are să fie așa grozăvenie de ghiață, meștere Gogan?

— Pagubă în ciuperci boerule! Iaca la bălci la toamnă, om bea și noi limonadă caldă și n'om muri; abia nu ne mai cade ale măsele în tinicheaua rahagiului.



Peisagiu cu mare de P. IORGULESCU

Numai de s'o îndura Dumnezeu să aibă milă de ai cu ghețării închinate, să abată vr'un bălăreț din mlaștinile Ulmilor și să-l întindă învrăjbit în văile Poenariilor, aci la mașini; să vezi atunci prăpăd de ghiață și dever la negustori!

Am tăiat Sabaru, dar întreruperea cu ghiața nu a potolit în Gogan reveria lupilor. Într'o vreme, vrăjbit par'că de poezia ei hidoasă, a reînceput' o cu... calul, punându-i întrebări și dând răspunsurile tot el, pe acolo pe unde, episoadele întâmplării apăreau mai sinistre în năpădirea amintirilor, gustând par'că, acum la adăpostul morții deliciul grozăviei care nu l'a atins. Și calul reamintindu-și și el de chestia cu lupii, s'a abătut din slobozirea frâului, îndreptându-și ochii înfloriți de ger, spre poalele Cășciorencii. A privit îndelung dăra funiei care pleca din lațul lui Gogan și în cercul căruia dănuia moartea; s'a uitat la Gogan a oftat curios pe nări și apoi și'a rostogolit migdalele umede ale ochilor cari plângeau în spicele chiciurii din gene, peste toată coasta poleită a pădurii. Și de data asta, nechezând într'alt fel, s'a înghesuit abătut în ulube, mestecând zabalele. Și ochii lui plânși s'au ridicat într'o vreme deasupra coamei troenilor, pentru a cerceta drumul izbăvirii de atunci, care se deslușea din răgacele burhaiului pe o linie tremurătoare de argint, mărind splendoarea ernei și care se frângea departe, pe zaplazurile ceții, într'o încremire nepăsătoare, cât putea să aducă ochiul în lumina lui, din răsfângerile zărei.

— Cam p'aci a fost întâmplarea? desmetecii eu pe Gogan din visarea lui care își vârăse în țurean odată cu nasul și năvala viziunilor, ademnit și eu de melancolia calului.

— Cam așa. Ochiul D-tale e mai luminoș ca al meu, — cam p'aci vine. Numa cată dacă se zărește crucile chimitirului, c'atunci ne apropiem chiar dă locu d'atunci. Pân dreptu ăla mi-a eșit moartea înainte. Vezi o magazie cătrănită? Ala e abatoru. Pă urmă vine bulamacii Argeșului. După ei, cam în dreptu unde se sapă vâlceaua, colo în groapa aia, s'a tomit lupii cu viața mea. Chipu mi-a lăsat-o, că m'am brodit cu funia la mine, altfel putea ea ciorba Mariții s'aștepte mult și bine, că noi tot în gura fiarelor am fi rămas și până azi! Chipurile am

rămasărui numai într'a oamenilor că să-mi zică strigoii!

Am suit dâmbu podului. Parapetele se revărsau în lături, ca niște fosile uriașe prinse în geamurile apei. Sub noi, trosneau încheeturile lovite de sloiuri. Sus pe culme calul și-a oprit sfărcele urechilor însulițând zarca cu ele, Gogan și-a plecat o mână p'ardicul poștalionului. Calul s'a uitat și el cu noi în prăpastie. În fund luceau sfințoase, găvițe albe—acele resturi timide și imaculate ale zăpezilor neatinsse de soare, cari păstrează parcă în aspectul lor umil, dorința de a nu se mai topi nici când și din splendoare, cōrora țâsnese în primăvară ametistele violetelor și perlele ghiocilor. Acolo s'înămolise, după spusa lui Gogan, Arhanghelul Mihai. Brișca a trecut apoi dâmbul suind în lumină și schincind din căpătânele roților ca de o apăsare care s'întuise în fruntea podului, acolo lângă vâgăuna unde moartea se svărcolise a mar, în prinzătoarea lui Gogan. — S'acalul s'a mai uitat odată în vale, adu cându-și nările aprinse aproape de ciunpeul cozii, apoi codrișca lui Gogan s'infipt hotărâtă în pumnul lui scoroji.

Tânguirea sloiurilor de sub pod nă urmărea de acolo mănioasă, îndepărta rea poștalionului.

Și în goana căruții care reteza hopurile și firimițea poleiul, a fulgerat într'o vreme, undeva, în drum, în cotitura Spiridonului, în clopotnița cimitirului, sau în prăpastia Sabarului, patru cărbuni aprinși, înăsprind gemetele sloiurilor și așezând, ca într'o lugubră aniversare năluca amintirii pe fruntea îngândurată a chirigiului — patru cărbuni care fugeau în patru orbite învăpăiate, luminând drumul calului și jînând mereu ferbinte ciorba Mariții lui Gogan Ghioc și strigoii Cășciorencii.

SARMANUL KLOPSTOCK



Un călător englez pe la noi: Robert Ainslie

de IOAN C. BĂCILA

Robert Ainslie a fost ambasador la Constantinopole și a trecut cu o suită mare pe la noi; în ziua de 19 Iulie 1794 era la Pitești și se întâlnește cu un alt călător englez, John B. S. Morrill of Roby, care pleca spre Constantinopole. În suita lui Robert Ainslie se găsea și pictorul Luigi Mayer, care a luat câteva schițe privitoare la țara noastră. Ajuns în Londra, R. Ainslie a scos în anul 1801 vechelutala lui, un album din schițele făcute de Luigi Mayer însoțindu-le de note explicative foarte prețioase.

mânate de curgerca Dâmboviței. În stânga este un pod de lemn în forma unui arc; pe malul apei grupuri de femei spală rufe. Scena este luată unde este astăzi strada Isvor.

Vedere de lângă București (pl. 26). În planul I în dreapta se vede ruina unei biserici și lângă ea trei cruci de piatră, în stânga este o biserică în stare bună.

Curtea și Mănăstirea Sfintei Maria (Curtea de Argeș) (pl. 22). Reprezintă curtea mănăstirii, în fund se văd chiliile, biserica are patru turnuri răsucite și o



Primăvară

Pe aripi fluturate de cocoare
Un svon de primăvară, tremurând,
În calea lui nădejdea o'nfiripă
Și-o floare albă ne deschide'n gând...

Mlădițele și-ascund vestmântul humii
În alba năruire de comori;
Dormeau în muguri zâmbete ascunse
Și zâmbetele-acuma ard în flori.

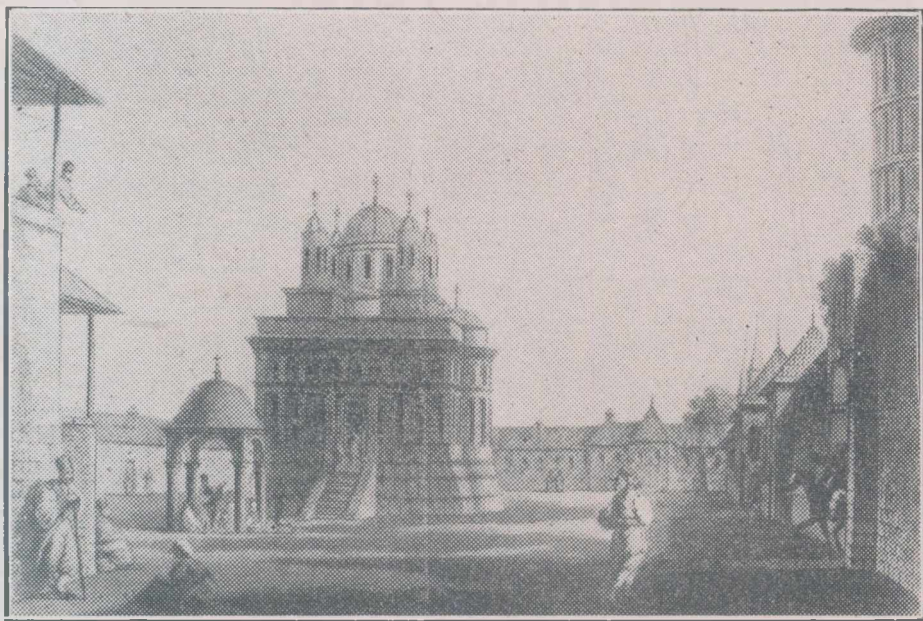
Și-atât de albe crângile se pleacă
De parcă înălbita iarnă grea
Și-a rătăcit pe-aicea o aripă
Și-aripa ei se scutură de nea..

Când dorul prins în ploaia de lumină
Se leagănă pe-o creangă de cais,
Un val aprins se sbate cald în suflet
Să 'nmugurească floarea unui vis...

GR. VEJA

ului se vede superba și respectata mănăstire a Sfintei Maria numită de Români Sfânta Maria de la Curtea de Argeș, după situația sa pe acest râu. Ea are două curți spațioase, una cum este reprezentată în gravură având o frumoasă biserică zidită din piatră, împodobită cu turnuri terminate cu cruce trifurcată probabil cu o emblemă a Sfintei Treimi. În această biserică sunt multe morminte ale vechilor Domni din Muntenia: se presupune că ei își aveau reședința într'un mare castel întărit, situat pe o înălțime aproape la o leghe de mănăstire, unde există încă resturi numeroase. Această mănăstire este extrem de venerată de locuitorii provinciei asemenea și de Turci pe care a respectat-o și în timpul războiului. Cei cari o locuiesc sunt călugării greci cari sunt comod instalați și foarte ospitalieri cu străinii.

Intrarea în mănăstirea Sfintei Maria (Curtea de Argeș) (pl. 23). Arată zidul împrejmuit cu turnul de la intrarea



CURTEA INTERIOARA A MANASTIRII CURTEA DE ARGES,
Desemn de Luigi Mayer pentru albumul lui Robert Ainslie

Acest album a avut mult răsunet în țara apuseană și a avut mai multe ediții, în 1802, 1803, 1807, 1810. Ediția din 1810 are titlul următor: Views in the Ottoman Dominion in Europe in Asia, and some of the mediterranean islands, from the original drawings taken for Sir Robert Ainslie, by Luigi Mayer. London 1810.

Un volum în folio, 50 pagini—71 planșe colorate, gravate în aramă. La pag. 8—10 se găsesc relații prețioase asupra Munteniei și a Moldovei, iar pe câte o foaie anterioară a cărei gravuri este textul explicativ în limba engleză și franceză.

Acest album arată vederi din Constantinopol, Pera, Terapia, Burgas, Kirkilise, Muntenia, Siracuza, Stromboli, Efes, Ierusalimul și insula Samos. Planșele 21—26 reprezintă Muntenia și sunt următoarele:

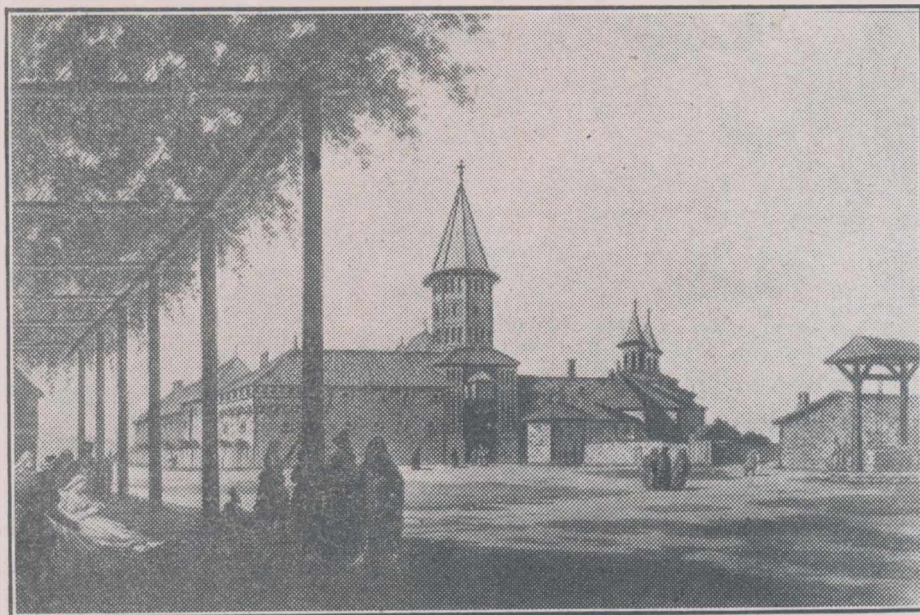
Vederea de pe valea Oltului (pl. 21). Arată un drum pe valea Oltului cu frumoase peisagii, patru călători cumpără la niște țigani aurari, praf de aur, scos de râul Olt; în stânga este o casă și trei turnuri țigănești.

Pitești (pl. 24). O admirabilă vedere a orașului Pitești pe malul Argeșului. În planul I și în dreapta se văd case, în planul II trei femei și un om duc un copac.

Palatul din București (pl. 25) — vezi gravura din „Universul Literar” No. 12, prezintă palatul domnesc al lui Ion George Caragea pe malul râului Dâmbovița — astăzi Arhivele Statului. Palatul este zidit în stil românesc cu două etaje și acoperit cu țiglă, în interiorul curții se vede turnul bisericii Mihai Vodă. În planul I și în dreapta se vede dealul și cu poarta de intrare. În planul I, în dreapta, sunt două mori cu rotițe în formă de lopeți,

cupolă, o scară mare de piatră este la intrare și în fața bisericii este o mică cupolă susținută de patru stâlpi. În dreapta se vede poarta de intrare cu un turn. Vederea este foarte interesantă, cu totul deosebită cum este astăzi.

Asupra Mănăstirii Curtea de Argeș, se găsește următoarea însemnare: „La o zi depărtare de Pitești, urmând cursul Argeș



CURTEA EXTERIOARA A MANASTIRII CURTEA DE ARGES,
Desemn de Luigi Mayer pentru albumul lui Robert Ainslie

Ochii noștri și-au vorbit!..

de NATALIA NEGRU

— Veneam dela mare, îmi povestea Felicia. Mă suiam în tren la Constanța, pentru București. Ca întotdeauna, imbulzeală, protestări, izbucniri de indignare. Hamali zăpăciți, domni energici și teribili,—doamne dificile, impacientate, disprețuitoare... M'am strecurat cu multă prudență și reculegere în vagonul restaurant, găsiind imediat loc la o masă. Sigur de sine, hamalul mi-a așezat geamandanul sus, pe plasă. Trenul a pornit.

M'am uitat împrejurul meu. Lume străină, dar streini dintre aceia, cu cari niciodată nu te-ai putea împrieteni. Bieții oameni! Ce-am eu să-i vorbesc de rău! Ei, dar, vezi, sunt fizionomii în care poți să presimți afinități sau repulziuni,—altele nu-ți spun nimic.

Vecinul meu de peste masă,—roșcovan, gras și asudat, se simțea strămtorat în porțiunea de loc ce i se făcuse, și își potrivea piciorul în tot felul, pentru a se stabili în echilibru. Ochii bulbucați, buzele prea groase, mâinile mari,—batista de calitate proastă, oravata foarte albastră, hainile prea identificate în culoarea prafului—toate arătau un biet om necăjit, pentru care—poate a călătorii era mijlocul lui de a-și fi câștigat existența. Treaba lui. Pentru mine însă, nu era o vecinătate agreabilă. Alături de el, și în dreapta mea—și mai rău!.. Aveam cu mine o carte... pe „Salambo“.

Nu râde. Știu eu că „Salambo“ nu-ă cartea, pe care s'o citești în tren. Și nici nu sunt de părere, că în tren, trebuie numai decât să citești. Chiar dacă tu nu vorbești, îi auzi pe ceilalți vorbind. De ce, să fugi de oameni?

De ce, să nu-i privești cu simpatie? De ce, aerul acesta disprețitor pentru societatea semenilor tăi, și refugiarea în abstracțiunile unei cărți, pe care, orice s'ar zice, tot n'o poți citi cu atenția cuvenită? Nu trebuie pierdut nici un prilej de-a cunoaște viața și în tren, e tot felul de lume.

Vezi, că, uneori, te mai simți și cu toane... și cum atunci, era pe la ceasurile două, după amiază, într'o zi de August, îmi era și mie cald, și mă îndispusesese imbulzeala dela urcare.

Pe „Salambo“ o uitasem neimpacientată, după ce îmi închisesem geamandanul, așa că am luat-o în mână. Se vede că mi-am zis: „până când s'o aciuia vecinul meu, eu mă mai uit prin carte, mai ales că conductorul trecuse, și nu mai aveam nici grija vizării biletului.“

Îmi era sete, dar speram că n'o să întârzie garçon-ul, „Salambo“ o citisem eu demult. O luasem însă cu mine la Constanța, fiindcă de ea era legată o amintire dulce. „C'était à Carthage“ erau

mănăstirii Curtea de Argeș, peste el se văd turnurile mănăstirii. În planul II sub o verandă sunt femei care stau de vorbă cu călugării și o femeie bolnavă adusă pe targă la mănăstire; în dreapta este un puț cu găleți. Asupra acestei gravuri Robert Ainslie a făcut următoarea însemnare: „Tabloul de față a fost desenat din curtea exterioară: la dreapta în primul plan se vede turnul din mijloc dela intrare, deasupra acoperișului se poate observa cupola și turnurile bisericii.“

Grupa figurilor sub verandă este o femeie în agonie, adusă pe o targă de prietenii din satul vecin cu mănăstirea ca să o spovedească, fapt care s'a petrecut pe când artistul se găsea acolo“.

ION C. BĂCILA

cuvinte cari treziau în mine emoții, ce țineau de alt roman, nu de cel scris în carte.

„C'était à Carthage“—însemna la București, într'un salonaș împodobit cu buchele de gladiole, în ceasurile vrăjite ale amurgului. Aveam viziunea punctului roș al focului dintr'o țigară și-a noului în care se respirau volutele de fum... Prin ceața fumului și-a înserării, îl vedeam pe el, așezat în fotoliu, grațios și fin, cu figura prelungă, palidă, cu ochi catifelati umbriți de gene ondulate, și privind fix, și surzând... Surusul inteligent... și gestul revărsat al mâinii, acea mână, care părea o sculptură de marmoră albă, pe mesuța de-alături. „Salambo“ era o preferință literară a lui, și în vreme ce el rostia declamator „C'était à Carthage“, eu mă perdeam admirând un frumos profil de heruvim.

Păstram în mine o imagine de pură estetică, de aceea am evitat de-a-mi ridica ochii asupra vecinului din față.



NATALIA NEGRU

— Inghețată, dacă doriți, domnilor!..

O, da, decând îmi era sete!..

Când însă am ridicat ochii, fără voc, am tresărit.

Privirile mi-au rămas așintite asupra celui pe care-l aveam înaintea mea.

Tot timpul, cât am degustat inghețata, picătura cu picătură — ne-am privit.

Dispăruse vecinul dela început, și altul îi luase locul.

„Ce căuta în trenul ăsta?—îmi ziceam...“

El intrupează icoana care s'a trezit în mintea mea, decâte ori am auzit cuvintele: conte, marchiz, prinț... mai mult încă... îi lipsesc numai zalele din basme, ca să fie Făt-frumos, Ochii! N'am mai văzut ochi așa de mari! Cătă aristocrație în ovalul prelung al feței... Ce frunte genială... Ce reflexe de bronz în păr...
Căutam să mă dumeresc... Măncam inghețată, mă răcorisem, nu-mi mai era cald... Nu mai puteam crede că era o vedenie.

S'a ridicat o clipă în picioare... Inalt,

N e c a z

Nu știu ce să mă mai fac,
Nu e inimă, ci drac,
A de bate'n pieptul meu
Că mă cert cu'ea mereu.

Și-ași lua-o la bătae
De n'ar fi 'prea multe strae
Să o apere de mine,
Când cu ea nu mă am bine.

Toată ziua nu mai tace
Noaptea numai pozne face.
Așa inimă nebună
De nimica nu e bună.

Intr'o vară te slăbește
Și 'ntr'o zi te împlinește
Rău e să fii singurică,
Nu mai are nici o frică,

Numai în beledi te bagă,
O blestem!.. și tot fi-i dragă
Că e mică cât o pară
Nu te 'nduri s'o dai afară.

VIRGINIE GHEORGHIU

subfiratec, și atât de sigur de grația care o avea trupul..

Prin ce joc de magie răsărise în fața mea? Simțam bine, că-i plăceam și eu. Mă privia și era turburat..

Chipul nelămurit evocat de „Salambo“ s'a evaporat, a dispărut... Am închis cartea.

Pierise orice altă realitate. Nu mai vedeam tren, lume, peisagi, Bărăganul, nimic!..

Eram numai noi. Ne simțiam cei mai buni prieteni... Surădeam. Eram încordată că tot ce cuprindea sufletul meu se găsea și într'al lui.

„Nu visez oare? mă întrebam totuși nu am în fața mea un Van Dyck?”

Percepeam o accentuată înrudire rasă cu cel pe care-l eclipsase.

În celalt nu-i suflet, nu-i căldură, nu-i credință—ci numai inteligența rece, ioașă...
Ochii din fața mea deschid imediatăți..

Ce puteri de cugetare și simțire atrag spre prăpăstiile acestor priviri. Ce frunte luminoasă...
E păr, sau e mătase în suvițele de cap? Ce aeriană e mustața răsfirată elegantă.

Sunt liniile trupului, sau e marea vieții lui lăuntrice care-mi agită pulsiunile, și-mi apasă respirația?

Frumusețe!.. Care e taina seducătoare, de ce, amețesc! E caldă viața în Ce blând îi e surusul, și cat de inteligent?

El crede, nu neagă, nu anihilează... Sunt clipe mari, sunt clipe misterioase când două vieți se atrag ca doi bolcari se contopesc incandescenti, și mile se bucură de fulgerarea lumilor..

Întăia clipă!

Saredo — era un străin. Vehea din gipt și se ducea la Londra. Itinerarul făcea să treacă prin țara noastră, — vre-o lună înainte de izbucnirea războiului. Vorbia toate limbile culte, și pe din cele orientale. Se opria o zi în București. În restaurantul gării, am luat masa împreună. Sfios, a vrut să-mi potrivească masa. A surâs satisfăcut în când a văzut hotărîrea mea energetică a-l refuza. Simțiam că impresia pe care i-o făcusem, nu era inferioară celei care mi-o făcuse el mie. Ne întrecem în istețimi.

Proprietarul *)

Spre floarea perilor din curte, privește soarele cruciș.
Cu brasde răsturnate proaspăt, se întinde via peste coastă.
Pridvorul casei părăsite a mucezit pănjeniiș,
Și trăsura'n poarta curții cu caii inhămași, adastă,

In vie, oamenii la lucru, isbesc adânc cu șapa'n glie.
Un uliu cu aripe de piatră, din poala zării-albastre, scapă,
Și'n soare, brațele vânjoase smucite ritmic peste vie,
Prind fulgere dogoritoare în fierul văcut de sapă.

O fată-a coborît poteca, cu șolduri pline spre fântână...
Caișii grămădesc pe prispă omăt de floare scuturată,
Vieru-aduce „socoteala”, și cu registrul verde'n mână,
Așteată să-și întoarcă „Domnul”, privirea dusă după fată...

TUDOR MUȘĂTESCU

*) Din volumul „Versuri” ce va apărea.

Seri italiene *)

Cerul e o față de apă înclinată, o apă
din safir și aur, în care se tae cu armonii
de baso-relieful, coline și castele.

O, serile italiene, văgăuni de lumină ce
se stâng departe pe un rug, când pe dru-
muri bătrâne ce curg prin mozaic de
flori, care fline cu soare secerat, trec a
alene.

Cerul nostru pare un clopot ce-l auzi
doar atunci când îți pleci urechea spre
taina pământului;
pe pânza pleoapelor plecate revine a-
tunci cetatea, cu caravana ei de mituri...

Imprăștiat în minunăția noastră sufletul
meu își poartă și acum copilăria.

Seri italiene, seri din safir și aur topite
în visare..

Linștea împietrea surăsul stelelor și cli-
pele îmbogățiau rând pe rând podoaba
celor de altă dată.

Mai fii tu minte?

In lacul aprins al unui cer de sară a-
fundam năvodul genelor și corăbiile
pleoapelor noastre plutiau încete pe zări.

Câmpia își flutura în bucle picuri de
soare, picuri de cer și în leagănul ei pur-
tată, părea că unește pământul cu nemăr-
ginirea.

Cărăbușii clătinau amforele cu parfum
și tu te plecai să le ghicești mai bine...

Tresărită de taina lor, corola mâinilor
tale roze mă căuta și florile mă ascun-
deau...

Mai fii tu minte?

LIBERALLE NETTO

*) Din volumul „Seri adânci”.

Amurg de primăvară

Apa vremii curge fără stăvilă.
Altă primăvară cu decor de vis
Jocuri de lumină tremură 'n abis
Și prin flori se umplu
Cupe cu nectar...

Stau și-ascult cum urcă seva prin copaci...
Se crispează glia, presimțindu-și rodul,
Vremea peste clipe și-a întins năvodul,
Și'n amurg se-aprinde
Un mănunchi de maci...

AGATHA GRIGORESCU



NATALIA NEGRU

M'a condus până la poarta casei mele.
— Dați-mi voie să vă sărui mâna, cu
ate că eu, ca strein, nu am acest obi-
i. Nuanța însemna, o distinsă stimă
— mi arăta.

A doua zi, la ora unsprezece, a venit
— mi făcă o vizită. De ce nu ți-aș măr-
risi, că mi-a plăcut eleganța cu care
a îmbrăcat, și de ce nu ți-aș spune,
mi-a adus cel mai grațios buchet, pe
re l'am primit vre-odată. Un buchet
udiat, nuanțat, care avea ceva din fi-
ta și discreția... lui...

— Ochii noștri și-au vorbit, — mi-a
us el, cu un fel de solemnitate în glas
pă un răstimp, în care nici unul, nici
tul, nu puteam vorbi.

Trebuie să merg înainte, napoi nu
a mai pot întoarce, — așa sunt împre-
rările de războiu... a urmat el.

Ce stranic apare uneori viața! Să fii
ocat de pretutindeni, — să nu ai o por-
ă de ieșire!...

Să-mi dau seama, că dacă plec disea-
vor trece ani, și nu mă voi putea
întoarce.

„Acum, după ce te-am văzut în cadrul
mitale de acasă, acum te înțeleg... Nu
i mai mir, de ce, mi-am sprijinit cu ui-
re privirea asupra dumitale, când te-am
zut citind în tren... și așteptam nerăb-
tor, să-ți ridic odată ochii din carte. Ci-
i... „Salambo”—totuș mi-am zis: „nu
poate să fie o pedantă, e prea dulce
ura ei. Când, în sfârșit, ți-ai ridicat
pul, și eu ți-am privit în ochi, mi-am dat
amă numai decât că:

Ochii noștri și-au vorbit”.

— M'a întrebat, de câți ani eram. I-am
us să ghicească. El mi-a dăruit o tine-
e frumoasă, luându-mi vre-o opt ani
ceș pe cari îi aveam... Pe-atunci eram
stul de tânără, și el era de-o seamă cu
ne.

Felicia părea cu adevărat mișcată,
când îmi povestea. După ce s'a
mbat de câteva ori prin salonaș, s'a a-
at, și proptindu-și privirea într'un sin-
punct, mi-a spus mai departe:

E ceva din fantasticul poveștor lor în a-
astă întâlnire a mea cu Saredo.
Din convorbirea cu dânsul am reținut,
el este un răstrănepot al unui Doge ve-
gian. Străbunul lui, în urma unor eve-

nimente politice, a trebuit să se expatrie-
ze. S'a refugiat în insula Santorin. Ur-
mașii, au trecut în Egipt. Mi-a povestit
Saredo despre odoarele păstrate în fami-
lia lor.

Acum de curând, spunea că au dat să
topească o rochie de demult, care era te-
sută numai în aur și argint. Au turnat din
ea lucruri pentru gospodărie. Mama lui
a fost pe vremea ei, cea mai frumoasă și
mai elegantă femeie din Cairo.

La despărțirea noastră, zguduie și înfi-
orat până la lacrimi, îmi spunea:

„Itinerarul meu va fi lung. Voi ajun-
ge în Suedia, Siberia, Manciuria, Japonia,
în Egipt, Spania, și de pretutindeni îți
voiu scrie. În cazul, când se 'ntâmplă de
nu primești nimic, la sfârșitul războiului
scrie-mi la Cairo, pe adresa pe care ți-am
lăsat-o. Dacă voiu fi mort până atunci,
desigur că nu-ți voiu răspunde. Inșă dacă
voiu fi în viață, voiu alerga să te întâl-
nesc”.

La câteva zile după plecarea lui, răs-
foiam distrată un volum de Balzac. Am dat
de-o năvelă stranie. Acțiunea ei se pe-
trecea în Venetia. Unul dintre eroi se nu-
mea Saredo.

„En 1760 Saredo, l'un des plus riches
sénateurs, un homme de trente ans, fou
de sa femme!”

— Acum, îmi zise Felicia, îți las ima-
ginea să lucreze, cum a lucrat și a mea.

Deatunci, sunt ani... În viața mea au
intervenit multe. Totuș, eu nu mai pot ui-
ta pe palidul străin — cu ochi mari, cu
păr bronzat, sentimental adânc inteligent,
și de cea mai rafinată educație.

De ce n'am plecat cu el în largul lumii?

De ce?

— Ți-a scris? o întrebaiu nerăbdătoare
pe Felicia.

— Da, pretutindeni, mi-a trimes scri-
sori scurte, ca să nu obosească cenzura.

— Și — după războiu?...
— Nu chiar imediat după războiu, dar
ceva mai târiu, i-am scris.

— Și?

— Mi-a răspuns un frate al lui pe care
il însărcinase el cu limbă de moarte să-mi
răspundă, în cazul când eu aș fi întrebat...

— Felicia, este adevărat ce-mi spui tu,
ori numai o poveste?...
— Nu știu!...

Ilustrul decedat

'Banchet

de LUIGI PIRANDELLO

Ilustrul Constanzo Ramberti, stând în pat, cu ceafa rezemată de un maldăr de perine, ca să nu-l înăbușe angina pectorală de care suferia, privia prin umflătura pleoapelor întredeschise, o rază de soare ce se întindea de la fereastră spre picioare și împurpura ciucurii unui șal cenușiu cu pătrate negre.

Își aștepta moartea, știa că boala nu mai avea leac. Privia trecutul și nu mai vrea să-și rotească privirile prin cameră, dincolo de marginea patului. Nu o făcea ca să se reculegă în fața morții, ci se temea că lărgindu-și orizontul vederii cătuși de puțin, să mai vadă obiectele din preajmă-i care l-ar face să regrete legătura cu viața pe care moartea era s'o sdrobească în curând.

Străns, micșorat în aceste margini înguste se simțea mai sigur, mai la adăpost. Se cufundase în contemplarea celor mai mici detalii ale ondulărilor ciucurilor aurii de soare și sorbea curgerea înecată a clipelor ce-i mai aparțineau încă vreo câteva ore poate, poate o zi, două... trei; poate mai mult! o săptămână. Dar dacă o clipă trecea așa de încet, cum ar putea el suferi scurgerea săptămânii întregi?

Se silita să nu mai se gândească. Și la ce s'ar fi putut gândi, acum? La moarte!... De sigur... iată o idee! Să încerce a-și imagina ce se va întâmpla după?

Da, acesta era un mijloc ca în lipsa speranței religioase să-și mai întârzie distrugerea finală, șederea în lume.

Curajos, ilustrul Ramberti se închipuia așa cum l-ar vedea alții după ultima clipă, cum văzuse și el atâția morți: pe același pat un cadavru rece, cu picioarele înțepenite în niște pantofi de lac, cu fața de ceară împietrită, mâinile la fel și chiar (de ce nu?) elegant în fracul negru, împodobit de flori presărate pe pat și pe perine.

Își luă poziția întinzându-și picioarele și privi. Simți o gădilitură în pantece; ridică mâna, își potrivea părul și barba roșcată ca o furculiță. De sigur, după moarte îi vor pieptăna barba și cele câteva fire de păr vor fi așezate frumos pe creștetul capului de secretarul său, „cavalerul” Spigula-Nonnis, care de atâtea zile și nopți îl îngrija, sârmanul om, cu cel mai dezinteresat devotament.

Nu-l părăsise o clipă și se tânguia la picioarele patului că nu-i putea ușura suferințele.

Prezența acestui om trist, înalt și miop îl mai ținea pe scena vieții cu o sforică bine întinsă, ca să-și joace până la sfârșit rolul. Zădărnicia tuturor lucrurilor, cu care își umpluse golul asistenței, îi apărea intrupată în cavalerul Spigula-Nonnis. Autoritatea și prestigiul său, multe alte zădărnicii, care se depărtau, și nu mai aveau nici o valoare, deasupra golului în care se afundau, mai plutiau încă cu oarecare putere, ca fantome de visuri, ca o închipuire de viață și vor mai dăinui puțin după moartea sa împrejurul său, împrejurul patului, împrejurul cosciugului...

De sigur, cavalerul Spigula-Nonnis îl va găti pentru ultima oară: îl va pieptăna îngrijit deși cu oarecare desgust. Chiar el era desgustat gândindu-se că corpul său gol va fi privit de acest om, va fi pipăit de mâinile lui osoase. Dar n'avea pe nimeni lângă dansul, nici umbră de rudă depărtată sau apropiată. Muria pustiit după cum trăise singuratic în Castelul Gondolfo pe care-l închiria-

se, cu nădejdea că se va putea însănătoși, după două sau trei luni de odihnă petrecute aci. Să mori... la patruzeci și cinci de ani!

Muria stupid, din vina lui; îl ucisese munca, luptase cu o încăpățănare sălbatică care îl răpusese. Invinșese, dar în clipa triumfului, îl pândia moartea care i se furișase în cap, încetul cu încetul. Când depusese jurământul în fața Regelui, cu un fel de resemnare afectată însă fericit până în adâncul sufletului și primise felicitările colegilor și ale prietenilor, moartea îl păștea, era sigur. După două luni, într-o seară îi înfipsese ghiara în inimă și îl trântise cu gura căscată, cu capul răsturnat pe bărul său din Ministerul de Lucrări publice. După această sincopă, i se dăduse a înțelege, cu multă amabilitate, că ar fi fost nimerit — „mă înțelege” nu de alta, dar pentru sănătatea lui să-și părăsească portofoliul.



LUIGI PIRANDELLO

Așa că nici pentru presa guvernamentală moartea lui nu ar putea fi „un doliu național”. Sigur însă că toate jurnalele vor vorbi de „ilustrul dispărut”. Asta, da, fără îndoială. Vor regreta „existența, de timpuriu sdrobită, a unui persongiu, care ar fi putut face, țării nemărginite servicii”.

Poate prezidentul consiliului și miniștrii, foștii lui colegi, un număr mare de deputați, secretarii de stat vor veni să salute rămășițele lui, în această cameră pe care, primarul locului și cavalerul Spigula-Nonnis, ca să se illustreze, o vor fi transformat în capelă mortuară cu ghiveciuri de lauri, plante verzi, flori și candelabre.

Și-i închipuia pe toți, cu pălăriile în mână, iar prezidentul consiliului în fruntea tuturor, privindu-l o clipă în tăcere, palizi și împietriți, cu mirarea înăbușită de o groază firească pe care el însuși o simțise de atâtea ori în fața unui cadavru. O clipă solemnă, mișcătoare: „Bietul Romberti”!

Se vor retrage apoi cu toții în camera de alături, în vreme ce pe el îl vor pecetui în lada pregătită de timpuriu. Valdana, orașul său natal, Valdana, care îl alegea deputat de cincisprezece ani, Valdana pentru care făcuse atâtea,

Am fost ascară invitat
La o adunare,
Unde
Fiecare
Gesticula
Și vorbea foarte tare!
În conversație
Am înțeles că e vorba de...
Civilizație!
Atunci, am vorbit și eu,
Ca orice corifeu,
Foarte tare;
Unii aprobau,
Alții râdeau
Și restul-dormeau!
Am gesticulat
Articulat,
Neararticulat;
M-am iritat,
I-am deșteptat
Și—în sfârșit—am demonstrat.
Chestiunea civilizației ne-a coprins
Și ne-a convins.
Ca în orice adunare!
Apoi—ca final—s'a dat un banchet
Eu,
Am fost așezat alături de-un poet.
Și-am băut împreună
Vin, vin și iar vin;
Spre ziua—prin eter
Am călcat peste un bancher
Și-am priceput —
Plecând de lângă vecin,—
C-avea dreptate Darwin.

G. G. GRUIA



tea, îi va reclama corpul; primarul orașului va veni în fugă cu câțiva consilieri să-i întovărășească corpul. Corpul sărăcit dar sufletul? Ah! da și el va sbura puțin mai târziu, dar unde? După ce va fi liberă, va putea pleca unde-i place dacă continuă să vieze...

— Cavaler, puțină apă, te rog...
Cavalerul se întinse cât era de lung scuturându-se din amorțeala ce-l nădădise și îi întinse paharul, întrebând: — Cum vă mai simțiți, Excelență?

Ilustrul Ramberti, bău două înghiturii, înapoie paharul, surâse trist secretarului, și închizând ochii suspină: „... și-așa!”.

Unde rămăsese? Ah! se pregătea să plece spre Valdana. Corpul său... era bine să se gândească la el. Îl luau cap și de picioare și îl puneau în lăcătușă cu stofă îmbibată cu sublimat. Venia apoi tinichigiul... Cum se chia instrumentul care sbârnie ca o limbă de foc albastră?...

Iată și placa de zinc care va fi lipită deasupra, capacul ce se va țintui. Dar excelența sa Ramberti nu se nădădise să rămâie în această ladă; ieși și își privia cosciugul ca oricare privitor. Era frumos cosciugul de nuc, ca o lăcătușă, lucios cu mânerele aurite. Sigur că alaiul înmormântării și transportul la Valdana se va face cu cheltuielile statului.

Din nou, excelența sa își vedea cosciugul așezat în dric și privește carul negru urmat de mulțimea ce se coboară încet și solemn din sat la gară. Ac

Plâns

Orașul e'n soare și'n vânt.
Aș vrea să te văd și n'am unde,
Tristețea în mine pătrunde,
Ca ploaia 'n pământ.

Pe ulfi bătrâne, te caut '
Cu soarele primăvăritic, —
Un orb într'un gang 'singuratic,
Se tângue 'n flaut.

Mă chiamă cu chiot și larmă,
O crâsmă cu vinul amar,
Și întru și plânsul ce-l sfarmă,
Pleoapele-l sorb din pahar.

ADRIAN CONSTANT

Caracal.



se află un vagon cu inscripția „8 cai — 40 de oameni” gata cu scânduri ca să alunece pe ele cosciugul.

Constanzo Ramberti vedea apoi cum scoteau cosciugul din dric și îl puneau în vagonul gol și prăfuit care desigur, la Roma va fi împodobit și gătit cu toate coroanele trimise de Rege, de Consiliul de miniștri, consiliul comunal din Valdana, de toți prietenii și apoi la drum!

Stațiunea Valdana era plină de lume și de prietenii săi devotați, iată consilierii comunali cam stângaci în fracuri negre și cu jobenuri în cap; iată și bunul Robertelli... plânge și își face loc cu coatele, iată și pe sârmanul Toni... Văzu în gând strada principală a orașului cu drapele pe care era scris:

Strada Constanzo Ramberti.

Ferestrele erau pline de capete ce așteptau trecerea dricului pierdut sub greutatea coroanelor, trase de șeșe ca în îmbrăcați pompos, iar oamenii de pe stradă arătau cu degetul coroana regală mai frumoasă decât toate.

Cimitirul era devalde, după deal, tăcut și singuratic. Căii mergeau lin ca și cum i-ar fi dat răgaz ca să se bucură de ultimele onoruri ce i se aduceau și îi mai prelungeau șederea pe pământ.

Iată ce își închipuia excelența sa Constanzo Ramberti, în ajunul morții sale. Însă din cauza sa sau din vina altora realitatea lucrurilor nu a fost întocmai cum o visase el.

II

Mai întâi a murit noaptea, fără să fi fost observat de cavalerul Spigula Nonnis, care adormise adânc, zdrobit de oboseală lângă pat. Spigula Nonnis, s'a trezit din somn, a sărit ca ars și, când a văzut că se răcise, rămase zăpăcit, mai ales din cauza lunii pline care par'că se oprise pe cer să privească mortul din pat prin geamuri. Când a sosit în zori Agostino Mignecca primarul, cavalerul Spigula Nonnis l'a primit cu aceste vorbe:

— Era lună plină... era o lună plină!

— O lună! o lună!

— Desigur, era lună. Dar, onorabile demn, acum e vorba să telegraficăm de urgență primului ministru, președintelui Camerei, primarului din... de unde era excelența sa?

— Din Valdona! (ah! ce lună!)

— Lasă luna'n pace!... Trebuie numai decât să deschidem oficiul telegrafic... la pe guardul silvic din ordinul meu. Întoarce-te numai decât, Trebuie să-l îmbrăcăm repede căci s'a înțepenit. A fost o minune cu Spigula Nonnis a uitat să scrie în toate telegramele că era lună. Ca să fie mai dihai decât toți, primarul Mignecca ar fi voit cu dragă inimă, să-i ridice un catafalce, să se ducă pomina, dar în colțul acela de provincie nu puteai găsi nimic... nici măcar un lucrător care să cunoască meseria.

Atunoi s'a repezit la biserică să caute niște draperii... dar toate erau de stofă roșie cusute cu fir! Nu erau nici măcar negre! A luat patru șfeșnice poleite, urâte. Din fericire erau flori și plante verzi peste tot: pe jos, pe pat... camera era plină.

Dar nu găseau fracul în geamantan. Cavalerul Spigula Nonnis a trebuit să a-lerge la Roma, în locuința din stra. Ludovisi, dar nu l-a găsit nici acolo; în sfârșit l-au găsit în fundul geamantanului... tocmai pe fund! Bietul om își pierduse cumpătul, ah! era așa de înduretat! Au curs lacrimi multe! Au trebuia să taie fracul în două (ce păcat că era nou!) fiindcă brațele nu se mai puteau îndoi. D'abia îl îmbrăcaseră și au trebuit să-l desbrace din nou, da domnilor, căci sosisi o telegramă din Valdano (așa prevăzuse și ilustrul Ramberti) foarte urgentă, prin care se anunța că populația, în culmea durerii cerea rămășițele pământestii ale reprezentantului lor ilustru ca să-i facă o îngropăciune solemnă. Telegrama vorbea de o statuă, chiar o statuă! lucrurile deveneau grandioase... și o piață, piața Poștei pe care o vor boteza cu numele lui. Din Roma a sosit un medic ca să-i facă câteva injecții cu formalină, sau „deformalină” cum a numit-o foarte respectuos primarul Mignecca după operație. Ah! unde era fața aceea de ceară, eleganța pe care visase s'o păstreze onorabilul Constanzo Ramberti!

După injecție avea o figură umflată, fără nas, fără obraji, fără bărbie, nimic nu se mai distingea, ca un gogoloi de seau, iată ce i se făcuse. Bine că au avut inspirația să-i ascundă fața cu o batistă.

Mai mulți amici și deputați, decât își închipuiseră onorabilul Ramberti, alergară dimineața la castelul Gondolfo în același timp cu prezidentul Camerei și cu al Consiliului, împreună cu secretarii de stat și miniștrii. Au mai sosit și câțiva senatori mari puțin vârstnici, un pluton de jurnaliști și chiar doi fotografi.

Timpul era minunat. Frumoasa privești a câmpiilor înverzite înmecate în albastrul văzduhului, castelele romane luminate de soare, lacul și pădurile, aerul proaspăt și rece prin care trecea suflarea primăverii, aveau ceva de sărbătoare pe care îl comunicam și acestor oameni apăsați de atâtea probleme politice și sociale, posomorâți de atâtea lupete zilnice.

Nu-și mărturiseau bucuria, ci din contra se arătau triști și serioși, poate chiar și erau, din cauza unui regret profund că își cheltuiau în lupte meschine și zadarnice, o existență scurtă și nesigură al cărui preț îl simțeau acum în mijlocul acelei fermecătoare naturi reinviate în aerul acela liber.

Se înviorau, gândindu-se că se mai puteau bucura în treacă de ele, pe când colegul lor nu mai putea face aceasta.



George Sand, marca romancieră, participa odată ca vânzătoare benevolă la o serbare de binefacere.

Printre amatori se afla și baronul James de Rotschild, care căuta un obiect, care să-i placă. Ne găsind nimic care să-i convină, el se apropie de George Sand și-i zise:

— Vindeți-mi un autograf!

Autoarea Leliei luă o foac de hârtie și așternu iute următoarele cuvinte „Am primit dela baronul de Rotschild suma de o mie franci — George Sand”.

James de Rotschild deschise portofelul și-i întinse o hârtie de o mie de franci cerută cu atâta prezență de spirit.

Anatole France, avea printre amicii săi întimi un medic. Într-o seară, pe când era din nou invitat la celebrul scriitor, medicul fu chemat pe neașteptate la un bolnav, care locuia cam departe. Spre a nu fi nepoliticos, trimise un servitor cu o scrisoare la France, explicând pe scurt motivul nevenirii sale. Fie că bilețelul fusese scris în grabă, fie că doctorul scria în hieroglific, cum e cazul la toți medicii, France nu putu descifra nimic. Dar, avu o idee genială. Se duse în grabă la un farmacist, singura instanță capabilă de a descifra scrisul medical.

Farmacistul aruncă, tăcut, o privire asupra bilețelului, dispăru pentru un moment în odaia de alături și se întoarse... cu o sticlă astupată și etichetată, purtând inscripția: „Pentru d. Anatole France. Două lingurițe înainte de dejun. A se scutura bine înainte de întrebunțare. Prețul 4 franci”.

— Am fost atât de surprins, povestea France, că n'am scos nici un cuvânt em plătit, am salutat și am plecat.

Temistocle fu întrebat odată, cui ar da mai bucurios pe fiica-sa: unui om vrednic, dar fără avere, ori unui om nevrednic, dar bogat?

El răspunde:

— Îmi place mai degrabă om fără bani, decât bani fără om!

Xerxes trimițând vorbă lui Leonida că, dacă i s'ar supune, l'ar face rege al Greciei întregi, Leonida răspunde:

— Îmi place mai mult să mor cu vrednicie decât să domnesc ca un mișel!

RUD. A. KNAPP.

Intremați de asemenea gânduri, în timpul scurtei călătorii, începură să discute veseli, râzând, mulțumind celor cinci sau șase dintre ei, mai sinceri cari își aruncaseră masca tristeții și acum glumiau și distrau galeria dimprejur.

Totuși din când în când, ca și cum la ușa vagonului s'ar fi arătat capul lui Constanzo Ramberti, deodată încetau glumele și râsul. Toți se simțeau jenați și incurcați, mai ales aceia cari n'aveau nici un motiv să fie acolo, decât că era o frumoasă plimbare în grup la țară, adversari pe față ai lui Ramberti sau cei cari îl atacaseră pe ascuns. Aceștia își dădeau seama că vizita lor era o insultă. Dar, adresați cui? Mortului, care nu mai putea să protesteze și să-i dea afară cu rușine?

Era vorba sau nu de-o vizită unui



Ismail Bey și Mehemet Pacha de LOUIS DUPRÉ

mort?! Dacă da, atunci nu trebuia să se prezinte așa, glumind, flecărind și râzând...

După trei ore, în gară la Roma, cavalerul Spigula Nonnis văzu cu mare tristețe, cum se depărtau toți cei ce veniseră la Castel Gondolfo, fără să mai arunce o singură privire de adio vagonului în care fusese inclus excelența sa. I s'a părut că e o trădare. Cum totul se sfârșise?

El singur rămase în lumina tristă și cenușie a apusului, sub marca boltă de sticlă afumată, uitându-se cum manevra trenul. După multă manevră pe încurcatele linii, zări tocmai în fund, un vagon cu un bilet pe care scria: „coșciug” alături de altul gol.

Un hamal, șchiop și asmatic veni cu o oală cu clei și lipi un bilet la fel pe vagonul ilustrului Ramberti, apoi plecă. Cavalerul se apropie ca să citească, fiindcă era miop. Citi: „8 cai 40 de oameni”. Clătina capul și suspină. Mai rămase câtva timp să privească aceste două vagoane mortuare alăturate. Vor rămâne singuri toată noaptea, în mijlocul șmotelului asurzitor al trenurilor cari pleacă și vin, vor fi isbiți de călătorii grăbiți, vor rămâne acolo întinși, nemișcați, în întunerecul lăzilor, în zarva continuă a gării: Adio! Adio!

Plecă și cavalerul Spigula Nonnis, cu tristețea în suflet. În drum cumpără edițiile de seară și se consolă citind lungile necrologuri de pe pagina întâi, cu portretul ilustrului decedat în mijloc. A fost foarte plăcut impresionat de o aluzie dintr'o gazetă despre devotamentul său călduros, despre grija ce el, cavalerul Spigula Nonnis, avusese de onorabilul Ramberti în ultimele clipe. Păcat însă că se tipărise Nonnis cu un singur n. Dar înfărșit, se înțelegea fără îndoială, că era vorba de el personal...

Telegramele din Valdana vorbeau de intristarea adâncă a populației la aflarea dureroasei știri, de onorurile pe care orașul natal le va face ilustrului său „fiu” și anunțau că primarul și alte personalități de văz din Valdana plecase la Roma să întâmpine coșciugul.

Când s'a culcat la miezul nopții, în tăcerea străzilor pustii luminate lugubru de felinar, cavalerul Spigula Nonnis, își mai aduse aminte de cele două vagoane mortuare ce așteptau pe linia de garaj. Ce bine ar fi fost, dacă cel puțin, cei doi morți ar fi putut sta de vorbă, să le

mai treacă vremea. Surăse cu amărăciune. Cine dracu era celalt mort, și în ce țintirim îl vor vâri? Stătea noaptea acolo și nici nu-și da seama de vecinătatea omului al cărui nume umpluse toate gazetele Italiei și care a doua zi era să fie primit în triumf de un oraș îndoliat.

În creierul cavalerului, nu putea intra ideea că vagonul mortuar al onorabilului Constanzo Ramberti pe la două noaptea va fi legat la trenul de Abruzzi de niște funcționari somnoroși și că ilustrul decedat va fi sustras primirei mărețe și onorurilor solemne ale orașului natal.

Dar onorabilul Ramberti omul politic la putere, în curent cu aceste secrete de stat, ilustrul Constanzo Ramberti, care cunoștea toate lipsurile căilor ferate, ar fi putut prevedea această întâmplare. Ce putea fi mai simplu, mai elementar, decât să expediezi unul în locubaltuia, două vagoane mortuare depozitate într'o gară cu un trafic așa de intens!

Dar pecetluit în cutia lui, n'a putut protesta contra acestei confuziuni nedemne contra acelor sălbateci, cari îl răpiră din mijlocul draperiilor negre argintate, cu care orașul Valdana se împodobise peste noapte, ca să-l primească a doua zi cu mare pompă. A fost nevoit deci să călătorească la coada unui tren gol, cu vagoane murdare, cu frânele scârțâind, toată noaptea, când încet, când teribil de iute, spre locuința de veci a celuialt mort, un tânăr seminarist din Avezzano, numit Feliciangiolo Scanalino.

Firește că vagonul seminaristului, dimineața a fost împodobit cu măreție sub supravegherea directorului de pompe funebre, pe cheltuiala statului: draperii bogate de catifea tivite cu argint, un oranisc, stofe, panglici și frunze de laur. Pe coșciugul, acoperit cu o stofă splendidă, era o singură coroană: coroana trimisă de rege, pe ambele părți erau coroanele președintelui Camerei și a consiliului de miniștri. Peste șeaizeci de coroane urmară în celalt car.

La opt ore și jumătate, în fața mulțimei de amici ai onorabilului Constanzo Ramberti, seminaristul Scanalino se îndreptă spre ultimele onoruri din Valdana.

Pe la trei după amiază trenul sosi în gara din Valdana unde se îngământă (dise) toată populația îndurerată. Primarul și consilierii comunali fură chemați în taină în biroul de telegraf iar șeful gării

palid și tremurând le comunică că sosise o telegramă secretă din gara Romei care spunea despre schimbarea celor două vagoane.

Rămășițele ilustrului Ramberti se găseau în gara Avezzano.

Primarul rămase împietrit.

Ce era defăcut? Mulțimea aștepta înfrigurată, orașul tot era decorat! Atunci șeful gării îi șopti insinuant, încet cu mâna la piept: „Domnule primar, numai eu și telegrafistul știm taina, la Roma și Avezzano la fel... șeful gării și telegrafistul. Interesul nostru și al administrațiunii căilor ferate este să se păstreze secretul. Aiți încredere în noi!”

Cum s'ar fi putut altfel ieși din încurcatură?

Nevinovatul seminarist Scanalino fu primit în triumf de orașul Valdana.

Dricul, ca un munte înflorit, era tras de opt cai și tot poporul l-a condus la cimitir. I s'au ținut și discursuri.

Onorabilul Constanzo Ramberti plecă și el din Avezzano și călătoria într'un vagon gol și prăfuit (8 cai, 40 de oameni) fără flori, fără panglici. Biete rămășițe trimise cu trenul erau sdruncinate, pe cai străine așa de departe de destinul lor!

A sosit noaptea în Valdana. Numai primarul și patru ciocli îl așteptau la gară. Pe ascuns cu pași de hoști, cari se fereșe de poliție, făcând și scoborînd colinele pe poteci lăturalnice, luminați numai de o lanternă slabă, l-au dus la cimitir.

După ce l-au îngropat, cu toții au respirat ușurați ca de o mare greutate.

Trad. G. MARINESCU



2 Mai, 1840: S'a născut în Răscolt (Transilvania) ziaristul Scipione Bădescu.

1891: Apare la Cernăuți „Gazeta Bucovinei”.

3 Mai, 1848: Adunarea națională de „Câmpia Libertății” de lângă Blaj.

1896: A murit la Hereudeș, lângă Lugoj poetul bănățean, Victor Vlad Delamarina.

4 Mai, 1857: S'a născut la Iași Teodor Rosetti.

1856: S'a născut în județul Iași Teodor D. Speranță.

1891: A murit la Florica (jud. Argeș) marele om de stat I. C. Brătianu.

1897: A murit scriitorul I. Ghica.

5 Mai, 1836: S'a născut la Iași junistul Gheorghe Scheletti.

1844: A murit în Fălțiceni poetul Mihail Cuciureanu.

1867: Răceanu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Republica lui Platon”.

1873: A murit la Heidelberg Domnitorul Alexandru I. Cuza.

8 Mai, 1888: Bonifaciu Florescu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Poetul Grigore Alexandrescu”.



AVENTURA

de PIERRE MAC ORLAN

Pentru a fi întâlnit pe Alice Gray pe un teren de joc, tânărul numit Varlin, o ubi. Fata era nu 'ncepe vorbă, de far-mece plină și bine prinsă 'n costum-u-ib. Avea, din fire, mișcări gingașe când se înălța după mingi, și când vorbea, glasul era de sirenă, cu puțin accent englez. Varlin își începu cariera de îndrăgostit, nădăjduind să-i fie la tenis doar protivnic, de două ori pe săptămână. Dintr'o amilie de mărunți burghezi, închipuirea nu-i depășea limita obicinuită. Nu se cu-îoșteau cele două familii, amănunt nesorit să orânduiească lucrurile, nici să ducă zevinovatul flirț la înțelept sfârșit, și nulfumitor pentru unul dintre tineri, cel puțin.

Dar vecinie alături de frumoasa copilă, numai zâmbet și liniște, dragostea se amestecă și ea în jocuri și făcu din băiatul de opt-sprezece ani, minune de simțiri, dăruindu-i, pe deasupra, adâncă viață, pătămașe până la nebunie.

Începuturile povestirei fură, deci, clasic, până ce s'fiala adolescentului răzbită primiseră a se destăinuia protivnicii, ieșind după partidă din vestiar, la sfârșitul zilelor de Octombrie când, curtenitor, o însoțea.

Pentru că tânărul știa să-și poarte haina, Alice Gray mergea lângă el fericită, n cele dintâi lumini, sgârșite ale străzii. Vorbea și iar vorbea, de rude și părinți, de plăcerile-i de domnișoară plimbată prin Orient, prin țări fără însemnătate, africane.

Varlin o asculta evlavios și căuta zădarnic un punct slab, să minuneze și stăvănască fecioara, la ea acasă pe toate vapoarele.

Trecea în revistă seara, la el, incidentele frumoase ale vieții lui de licean. După recetări launtrice, se trezea desnădăjduit deadreptul. Dragostea îi da, însă, puteri și viața și-o ducea precum și-o alesese, cu posesiunea prieteniei mici și frumoase, la capăt.

După o lună de pastel (țări încântătoare) și de fără de margini cuvînți, într'o Joi Alice, ieșind din vestiar se arătă tovarășului dreaptă și punându-i pe umeri mâinile (degete subțiri), îi zise: „Știu că mă iubești, se vede”. Zâmbea și adolescentul se roși de bucurie. Și se duse băiatul acasă, și seara și-o petrecu în minuni; uvântul bătrânilor îi venea la urechi de departe. Și precum se cuvine, dormi rău.

— Ce vrei?, îl întrebă Alice a doua zi.
— Doamne... să te iau... Tata și mama...
Fata îi tăie vorba:

— Ești prea tânăr, întâi și întâi; și-îpoi am văzut mai multe de cât dumneaa; nu ne-am înțelege. Ca să fim fericiți, trebuie să vezi mai multe de cât mine. E a mintea omului.

Și lupta începu între băiat și familie: Engleza de opt-sprezece ani îi atășase, fără să știe, îi turbura. Părinții adolescentului nu prea voiau să-și dea copilul drumurilor fără țarm. Nu-i de vreun folos să însemnăm argumentele de luptă ale celor două tabere. În jurul mesei, bucatele își pierdeau mireasma și, din zi în zi, conflictul mai mult se aprindea.

De câte ori o întâlnea pe Alice, frun- ea lui Varlin era îngrijorată. Dar nu destăinuia din certurile familiei nimic. Alice vorbea, vorbea, prietenă bună, vezi bine. — rotunjea cu pricepere vorba.

— O să plec, zise Varlin într'o bună zi. Alice se uită la el, tăcută și frumoasă.
— Da, plec; vezi, spun repede, ca dumneaa, fără suspine și la întoarcere ne căsătorim Alice.

Fata se aplecă și îi întinse buzele, să-

rutul nu fu decât o adiere. Lângă el, aproape, îi cântă cu jumătate glas; stihul duios al lui Kipling:

Mandalay... Mandalay...

Acolo zorile se ivesc

Ca trăznetul venit prin ușițe, din China.

Și cântecul îngăduia să evoce, decent, ca și cum nu ar fi fost de ea vorba, căminul călduț al amintirilor de azi.
Și anii trecură.

Soldații Legiunei, liberați, întorcându-se din Tonkin, așteptau în frontul Saint-Jean să plece, fiecare la domiciliul indicat în ziua înrolării.

Erau, acolo, vreo zece, cu chipiul roșu al Legiunei, cu tunica și pantalonii albaștrii ai infanteriei coloniale. Galbeni și anemiați răsuceau țigări cu degete subțiri și distinse. Îi pătrundea suflul European, balsamic. Sorbiau toate amă-nuntele dragi și regăsite ale vieții europenești: lirismul lor era stângaci.

Varlin, soldat în cel dintâi regiment colonial, luă, ca ceilalți, bilet de drum și se întoarse la Paris, sărac precum plecta-se, căci nu-i de-ajuns să o pornești pentru a întâlni bunătățile vieții. După ce fugi de la părinți și trecut prin aspre meșteșuguri, vecinic întrus, iscăli un act de învoială; își liniști astfel sufletul și și potoli pântecul sacrificat. Pe urmă, mulțumire, molcomă și tămpă, viață fără miraj, cu nasul în ranița vecinului, din cort în cort, cu coloana, cum da Dumnezeu.

Se întorcea, astăzi, acasă, fără de răvnă, dar cu nădăjdea locșorului de odihnă, bun să-i dea, în fiecare seară, aperitivul în cafeenea simpatică.

Fu primit ca fiul risipitor. După șapte ani de luptă, slăbiciunea îi ștergea păcatele.

Seara, după cina de bun sosit, trecură cu toții în salon. Soldatul, răsfățat, fuma și și bea cafeaua cu beaținitudine; își făcea ochii mici de plăcere. Îl copleșea fericire multă și nu auzi deschizându-se ușa salonului. Văzu numai o femeie sveltă spre el. Se ridică de pe scaun, atunci, mi-litărăște și zâmbind cu nepăsare, așteptă.

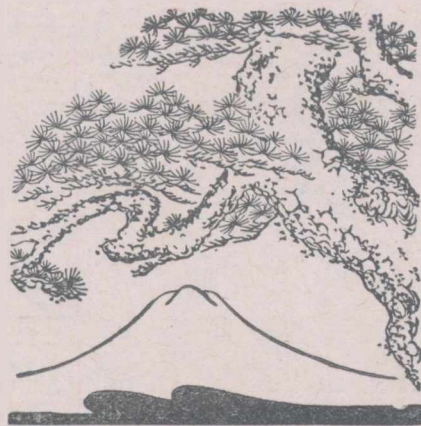
— Nu știi cine e? întrebă mama, fericită de surpriza discretă pusă la cale.

— Cum nul — Varlin își plesni fruntea: „Iertați-mă domnișoară... domnișoara Cécile... domnișoara Cécile...”

— Domnișoara Alice Gray!, răspunse femeea cea tânără, cu zâmbet nu lipsit de melancolie.

(Din volumul „Malice”).

Traducere de ELENA PROTOPODESCU



Către amicii din Giurgiu

Redactorul acestei reviste a primit în repetate rânduri, indicațiuni din public, de cum ar trebui gospodărite trebile acestei foi.

Astăzi unul, mâine altul și-au manifestat o nedumerire, un deziderat, o alarmă sau o vehemență. Și dacă n'a putut nici să-i satisfacă și nici să le răspundă, în parte, redactorul totuși s'a bucurat: publicul se pasionează de literatură și de feluritele ei aspecte.

Că de multe ori redactorul ar avea cuvânt să se neliniștească, nu-i mai puțin adevărat. Dar un redactor nu e lăsat pentru sine. De aceea el trebuie să știe să asculte, dar să-și vadă de drum.

Deunăzi, un grup de cititori din Giurgiu, ne sesizau cu anume obiecțiuni. Între altele că am favoriza pe anumiți scriitori, că am semna, prea des, de prin celelalte reviste numele d-lui T. Arghezi. Obiecția ne-a îndurerat. Am fi închis-o și pe ea în micul fîntîrim de deziluzii al redactoratului nostru dacă o întâmplare nu s'ar fi ivit.

În ultimul număr din LUMEA, d. TUDOR ARGHEZI publică o poezie, careia nu i-am precupeți elogiile dacă n'am fi prea conștienți de relativa noastră neînsemnătate.

Însă vom ruga pe amicii noștri din Giurgiu, să mărturisească dacă noua poezie românească, așa de diversă, și de strălucitoare, nu trebuie să sărbătorească — și redactorul să consemneze — acest eveniment literar. Nu vom supune acest minunat rod, unei analize inoportune. Volumul d-lui Arghezi, care e în curs de tipărire ne va oferi prilejul să stăruim.

Pentru astăzi reproducem poema :

DE-A VĂȚI ASCUNS..

Dragii mei, o să mă joc odată
Cu voi, de-a ceva ciudat.
Nu știu când o să fie asta, tată,
Dar, hotărât, o să ne jucăm odată,
Odată, poate, după scăpătat.

E-un joc viclean de bătrâni,
Cu copii ca voi, cu fetițe ca tine,
Joc de slugi și joc de stăpâni,
Joc de pasuri, de flori, de câni,
Și fiecare îl joacă bine.

Ne vom iubi, negreșit, mereu,
Strânși bucuroși la masă,
Subt coviltirele lui Dumnezeu.
Într'o zi, piciorul va rămâne greu,
Mina stîngace, ochiul sleit, limba
[scămoasă.

Jocul începe încet, ca un vânt.
Eu o să râd și o să tac.
O să mă cule la pământ,
O să stau fără cuvânt,
De pildă, lângă copac.

E jocul Sfintelor Scripturi.
Așa s'a jucat și Domnul nostru Isus
[Hristos
Și alții, prinși de friguri și de călduri,
Care din câteva sfinte tremurături
Au isprăvit jocul, frumos.

Voi, să nu vă măhniți tare
Când mă vor lua și duce departe
Și-mi vor face un fel de înmormântare
În lutul afânat sau tare.
Așa e jocul, începe cu moarte.

Bisericile care fac minuni

I

Minuni se fac și astăzi, pentru că totdeauna, o lume, e gata să primească binefaceri ce-i cad de undeva, din necunoscut, așa cum au fost dăruite atâția în trecut după cum se povestește.

Păstrătoare a acestor daruri neașteptate e biserica și naivitatea oamenilor îi e de un prețios sprijin. Alături de biserică au crescut, sprijinite de ea, atâtea duhuri făcătoare de bine sau de rău, după cum știai să le întrebuințezi, adică după cum știa să le folosească cel care voia să-și satisfacă dorințele, în bine sau în rău.

Copil, am fost trimis Duminicile și sărbătorile mari sau mici, ca și în sărbătorile „neștiute”, să duc liturghii la biserică. Pentru morți și pentru vii. Pomenire pentru unii, pentru ceilalți nu înțelegeam de ce să fie înscrși (pe țidule) în rândul aceluia ce trăiau din amintire numai.

Am înțeles însă într-o zi și de atunci m'am depărtat, ar zice unii de credință, de sfânta credință strămoșească. Ce pot face dacă nu cred că se poate aduce rău altuia plătind un blestem în ușa crăpată a altarului? Sau să-i ardă casa și bucatele de pe câmp? Sau să moară? Sau să se abată nenorociri asupra unuia și altora? Să vindece boli, să descopere pe furii sau să îndrepte mintea celui ce n'a avut-o?

Icoana care lacrimă din ochiul zugrăvit, icoana făcătoare de minuni, icoana care aduce ploaie sau o îndepărtează, ca și oasele-moaște care fac totul fără să împlinescă nimic: baza și realitatea atâtor din cei ce-și spun păstrători de credință, pe mine nu m'au înduplecat.

Știind că și Lazăr a 'nviat,
Voi să nu vă măhniți, s'așteptați,
Ca și cum nu s'a întâmplat
Nimic prea nou și prea ciudat,
Acolo, voi gândi la jocul nostru printre
[trafi.

Tata s'a îngrijit de voi,
V'a lăsat vite, hambare,
Pășune, bordee și oi
Pentru tot soiul de nevoi
Și pentru mâncare.

Toți vor învia, toți se vor întoarce
Într-o zi, acasă, la copii,
La nevasta care plânge și toarce,
La văcuțe, la mioarce,
Ca oamenii gospodari și vii.

Voi creșteți, dragii mei, sănătoși,
Voinici, zglobii, cu voce bună,
Cum am apucat din moși, strămoși,
Deocamdată, feții mei frumoși,
O să lipsească tata vre-o lună.

Apoi, o să fie o întârziere,
Și alta, și pe urmă alta.
Tata nu o să aibă putere
Să vie pe jos, în timpul cât se cere,
Din lumea cealaltă.

Și, voi ați crescut mari,
V'ați căpătuit,
V'ați făcut cărturari,
Mama face ciorapi și pieptari,
Și tata nu a mai venit...

Puii mei, bobocii mei, copiii mei,
Așa este jocul,
Il joci în doi, în trei,
Il joci în câte câți vrei,
Arde-l-ar focul!

T. ARGHEZI

N'am crezut în ceace face farmecul și averea atâtor din cei ce se socot slujitorii Domnului (pe care ei nu-l cunosc).

II

Când am început a vedea am văzut un preot pe care l-am înțeles când am putut a înțelege. Pe cei bolnavi îi trimitea la spital; pe cei ce doriau răzbunare asupra altora, în fața acestora surădea trist și le spunea că „darul” acesta nu-l are. Era creștin și își îndeplinea datoria, întregă, cum puțini chiar și pe vremea aceea când simțul datoriei părea înăscut în fiecare. Rămănea trist și îndurerat după ce plecau cei infomețați de ură și în sufletul lui se sbuciumau, desigur, chinuri și dureri pe care nu le-a împărțășit niciodată nimănui. Mai târziu abea, mi-am dat seama că nu-și mănția nici haina, nici sufletul. Haina, la urmă, o poți schimba, dar sufletul; ce faci cu sufletul când l-ai îndepărtat de tine? Și dacă l-ai îndepărtat nu-l mai ai, împrumuți altele, și ce pot fi acelea — oricât de multe —, dacă 's de împrumut numai?

În spiritul mulțimii s'au întretinut credințe variate dela icoana făcătoare de minuni până la asemuirea cu nepătrunsa icoană a Dumnezeirii. S'a înțeles, mi se pare, că în sufletul fiecăruia, se abate câteodată neliniștea, că mintea fiecăruia își pune măcar odată întrebări la care nu poate răspunde, la care nimeni n'a răspuns vreodată. Apar doctorii. (Care vor să vindece lumea truște sau sufletește, cum le-am putea altfel spune?). În concurența dintre doctori și obișnuții să vindece cetind ceasloave, aceștia din urmă sunt victorioși până astăzi.

Căci e plăcut oricum să ascuți o citanie de pe o carte veche decât să privești sticleța amară din care trebuie să sorbi, sau ascușul lamei lucitoare gata să intre în tine. Între două remedii, lașitatea preferă pe acela care nu vindecă. Vorbele, pot crea o dispoziție și verbul e în stare să facă multe...

Doctoria puternică, aceea care vindecă dacă organismul e puternic și sufletește, de aceea ni-e teamă. Ocolim răul și suntem aplecați a-l purta cu noi; hei, cine știe, poate nu e așa de rău cum l-am crezut.

III

În Capitala noastră cu multe biserici ghemuite între case, biserici fără intrare, fără respect de propriul lor corp de zid, scorojit și amarât, clădiri cărora le e rușine parcă de existența lor, au icoane înlăuntru, au altare și preoți care oficiază. Poate să se găsească în ele și o scriptură, poate toate cărțile sfinte; poate și un suflet, o credință, o idealitate.

Era într-o Joi din săptămâna patimilor, din ce an, cine-și mai aduce aminte, când anii încep să se asemeze? În calea noastră, pe o stradă lăturănică o biserică împrejmuată cu zid. În fața ei o crișmă, (nedespărțite localuri de biserică). Lângă zid, trei domni, (puteau să fie și mai mulți cum se întâmplă), confundau zidul, cu un gard, sau cu un perete de ușurare omenească. Rădeau și sughițau. Nu era niciun paznic: în Joia aceasta Isus pătimea, mult pătimește astăzi...

Noi am intrat în biserică. Un domn tânăr, cu pălăria în cap, vorbea ceva cu altul, în vristă. Noi ne-am scos pălăriile, căci din obișnuință, ne descoperim.

Intrasem în hala de vechituri unde oricând poți vedea o expoziție de icoane

suspendată de-asupra a tot felul de mobile, sau într-o biserică?

— Hai plecați, că s'a isprăvit, ne porunci tânărul cu pălăria în cap și cu nu știu ce semn la butonieră.

— S'a isprăvit slujba? Așa de vreme? Erau numai zece ceasuri, am îndrăznit să spun.

Cel în vârstă își arătă bățul, un ciomag respectabil, care prin tăcerea lui încerca totuș să vorbească.

— Ce faci cu cărja? îl întrebă unul dintre noi. Se pare că n'o cunoști, sau poate vrei să-ți facem cunoștință cu ea?

Tăcere prelungită. În biserică răsunau pași, totuș ce tăcere era în suflete!

IV

Am plecat. Odinioară biserica era plină. Și toți ingenunchiați. Și toți plângeau. Pentru că gândeau? Ori suferințele celui văzut răstignit deșteptau proprii suferinți? Și una, și alta.

Era înțelegerea, erau amintirile, era ceva, de asta îmi dau bine seamă că era ceva care vorbea ființei noastre lăuntrice, a noastre și a voastre.

Era ceva care ne lega unul de altul azi ce ne mai leagă? Ce fibre tainice care să tresară măcar odată în fiecare din noi? Ce dureri și ce bucurii pe care să le împărțășim laolaltă?

Ce gândeau fiecare din noi, în stradă când pășiam tăcuți, adânciți în sufletul nostru, a gândit fiecare, măcar odată în viață.

Cine n'a fost trist în viață și cine să fie care nu și-a recules gândurile reținându-și viața sau clipe din viață? Acela n'a fost om care nu a trăit o singură dată viața trecutului său.

Ce gândiau tovarășii mei, giceam poate și nici unul dintre noi nu voia să rupă tăcerea, în care se prelungea fericit sufletul fiecăruia.

A trebuit să dăm peste un om sprijinit de felinarul dela întretăierea străzii Știrbei-Vodă cu Berzei. În jurul capului avea o coroană de mlădiță de răchită; o barbă mare îi încadra fața ca o ramă de păr.

— Il cătați pe Isus? ne întrebă. Isus e în mine, urmă. Numai în seara această mă arăt. Priviți-mă.

Se uită fix și îndelung la noi, așteptând să-l prăvm. Mă uitam la Isus ce întâlnit în cale cu fruntea împodobită cu răchită. Ochii lui mi s'au părut mic poate și pentru că pleoapele îi astupau.

— Eu am plecat din biserică, vorbirar, cu voce de bas, Isus-ul nostru. Eu n'am ce căuta în bisericile voastre. Din Sfânta Vineri m'au scos afară mulțime de femei, de fete și de păcătoase care vin să se mărite; dela Olari am pleca singur, icoană rătăcitoare, nu ca așa în chipuitele icoane zugrăvite de evanghelistul Luca pe care le închiriați ca să vă îmbogățiți. Nici la biserica Mavrogheni, **Isvorul Tămăduirii**, nici acolo nu-i locul meu, de pretutindeni am fost isgonit și acum iată-mă rătăcitor, sprijinindu-mă de acest stâlp luminat în calea a patru drumuri, pe care s'apune o oare?

Pe stradă răsunau pașii noștri și nici un alt șgomot nu se auzia. Când mi-am întors capul, în urma noastră, pe stradă nu mai era nici-o ființă, felinarul lumina ca 'n fiecare noapte calea a patru drumuri, alcăgă-și fiecare calea ce-l vede duce acolo unde toți vor merge singuri, singuri...

VASILE SAVEL





„SALONUL OFICIAL“

(Observații preliminare).

I.

nașterile cu veche și necontestată tradiție — (necontestată chiar de revoluționari) „Salonul Oficial“ nu poate însemna decât expresiunea fidelă a unei arte, ce expune vederilor respectivei ocărui, știință lămurită asupra originii, dezvoltării și țelului tuturor manifestărilor spirituale, iscate din neamul a cărui conducere o are.

În țările acestea, disprețul pentru tradiție rămâne mai întotdeauna izolat și fără sunet temeinic în masse.

Când tradiția este, uneori, jignită — și crul se întâmplă acolo foarte rar — o bră puternică în spiritul masselor, va fi nptomul vătămării.

Reacțiunile se vor ivi nebănuite, de prețindeni, să restabilească rigurosul echilibrului, impunând pasul normal al unei lendar sigure evoluții.

Organismele bătrâne nu-și pot îngădui prețul salturilor violente — fără riscul copei.

În Franța de pildă — (ca să nu vorbim cât de țara cea mai artistă) — revoluțiile au fost fructul bine copt al unei evoluții, îndelung și spornic nutrită.

Firește, și acolo, tradiționaliștii betegi încercat o rezistență disperată împotriva unor inovațiuni, cari păreau că vioțeauă spiritul tradițiunii.

Mai curând sau mai târziu, acele inovațiuni — „revoluționare“ — au fost acceptate masse, ca o verigă nouă, ce se imbucaesc la ultima verigă veche a lanțului uș, făurit, prin secole, de efortul unan al națiunii.

Massele au — mai puternic de cât indicii — sentimentul unui spor al firesului.

Învederat că, vorbind de masse, nu ne ndim la vămășagul, corcit și promiscuu, re forfotește între păleurile, proaspăt fletește, ale câmpului și între aristocracea de sensibilitate și de minte, a unei țării.

Pentru artist, mijlocia aceia, febrilă, rătăitoare și meschină, ori cât i-ar fi de ste decăderile sau oricât i-ar fi de îmșugate haznalele bogățiilor și puterea — numește plebe.

În Franța s'au impus și au făcut școală oluționari de forța unui Delacroix, M., Cézanne — spre înfricoșarea sinceră itător profesori gravi, nătângi și gânci, cari, ascunși în forturile academice (ei au confundat întotdeauna academia cu tradiția neamului) — împroșeau ateme cumplite împotriva tuturor acea ce îndrăzneau să se infățizeze cu un or de sensibilitate.

După câteva decenii „revoluționarii“ au t trecuți, definitiv, pe răbojul secular tradiției.

Nu tot astfel se întâmplă însă cu acele vațiuni cari, neputându-se adăuga și topi organic la trunchiul manifestărilor erioare — ca sufletește nefirești — se că și se spulberă în vânt, dela sine, spre

Cronica muzicală

SAPTĂMÂNĂ MUZICII DE CAMERA

Programele cu care cele trei grupări de muzică de cameră s'au infățșat în concertele de săptămâna trecută erau alcătuite cu multă distincție de bun gust și simetrie arhitectonică. *Asociația de muzică de cameră* a consacrat acest al cincilea concert muzicii franceze, lăsând să prepondereze, în selecția pieselor, contemporanii: *Roussel* (*Serenadă* pentru flaut, vioară, violă, violoncel și harpă), *Gabriel Pierné* — (*Pastorale variée* pentru flaut, oboi, clarinet, trompetă, corn și două fagoate), *Gustave Samazeuilh* — (*Divertissement et Musette* pentru quator de coarde și instrumente de suflat) și *Gabriel Fauré* — (*Quartetul nr. 2* în sol minor pentru piano, vioară, violă și violoncel). Celelalte două grupări, quartetele „*Capelleanu*“ și „*Regina Maria*“ și-au însușit același criteriu eclectic spre a stimula interesul pentru muzica de cameră și a orienta auditorul în particularitățile stilistice, categorice determinate în operele din care și-au întocmit programele. Aproape identice ca stil, ele conțineau aceiași atrăgătoare triadă: un clasic deschizând programul și un romantic închizându-l, iar la mijloc un reprezentant al muzicii rusești. Quartetul „*Capelleanu*“ înscrie în fruntea programului pe *Haydn* (Quartetul în re major) și termină cu *Forellen-quintett* de *Schubert*, iar din literatura rusă alege Quartetul în sol major de *Gretchaninov*. Quartetul „*Regina Maria*“, — profitând din plin de colaborarea eminenței muziciene, pianista *Manya Botez*, — n'a cântat fără piano decât Quartetul în re major de *Tschaikowsky*. Ca piesă clasică a fost ales quartetul în sol minor de *Mozart* pentru piano, violină, viola și violoncel, iar ca piesă romantică quintetul pentru piano și coarde în mi bemol major de *Schumann*.

Cu alte prilejuri, am însemnat aci tot binele ce este de spus pentru forțele componente ale „*Asociației de muzică de cameră*“ și pentru vânjoasele arcuri feminine ale quartetului „*Capelleanu*“. Trebuie de adăugat același cuvânt bun pentru celelalte patru reprezentative și încercate elemente în străduințele pentru afirmarea muzicii de cameră: *Notara* (violina primă), *Barbu* (violină secundă), *Popovici* (viola) și *Vaterstraat* (violoncel). Și totuși deși luând naștere din aceeași împătımire pentru muzica de cameră, în aceeași sterpiciune a mediului artistic și în aceleași condițiuni de ignorare a genului din partea publicului, grupările noastre de muzică de cameră și-au contopit vverile de interpretare în fizionomii unitare, proprii

și caracteristice. Cele trei audițiuni din urmă, așezate toate în aceeași săptămână, cășunează, de sigur, bunului mers material al organizațiilor; criticului însă îi înlesnesc posibilitatea de comparare și distingere a însușirilor fiecărei grupări. Firește că în această privință va să ținem seamă și de programe și de preferințele pentru anumite genuri sau școli, ca și de diferitele maniere de a se da atențiune fie frazării, fie dinamicii, fie echilibrului de sonorități. Idealul interpretării este aflarea și redarea stilului propriu fiecărei piese muzicale, este tocmai arta de a doza și proporționa factorii de structură și expresiune muzicală conform cerințelor specifice de caracterizare stilistică. Forțele pianistice care au fost alăturate celor trei grupări, lămuresc și sintetizează oarecum tendințele stilistice manifestate de grupări. Într'adevăr! Pentru gravitatea susținută și nobilă, ferită de pronunțate antiteze dinamice și de cutezătoare convulsivmagogice, a „*Asociației de muzică de cameră*“, nu era o mai potrivită alegere și mai reprezentativă, ca arta pianistică a d-nei *Cella Delavrancea*, revărsând tot adâncul înțelegerii sale muzicale, uneori prea eșind la iveală, în molcomia de metafizică nordică a partenerilor săi. Am zice, — fără intențiunea de a rosti prin aceasta o judecată aspră, — prea severă ținută muzicală, prea încordate și prea interioare, prea robuste și prea reci tensiuni sufletești, față de ornamentele muzicii franceze, unde par mai proprii desmierdările languroase ale violinei lui *Teodorescu* sau ale violei lui *Mendelssohn*. Quartetului „*Capelleanu*“ îi lămurește fizionomia de frăgezime, de prospețime și oarecum de năvitate grijulivă și deosebit de simpatică, distinsa și complexa personalitate muzicală a lui *Alfred Alessandrescu*, mai pianist de astădată cum niciodată nu am avut impresia. Altă fizionomie artistică infățșează Quartetul „*Regina Maria*“.

Exuberanța meridională, aproape svăpăiată, a purtătorilor de arceșe, este susținută și cizelată cu măestria orfevrierului de rafineria stilistică a pianistei *Manya Botez*. În arta-i pianistică prețios cultivată și rotunjită, de claritate de concepție și temperament, *Manya Botez* relevă pieselor ce interpretează alături de partenerii săi, caractere expresive noi, neașteptate aproape, contopind timbrele strunelor în torentul sonorităților clavicristice și unificând ansamblul într'un ideal fluid muzical.

G. BREAZUL

indignarea esteților-impresari, cari nu se pot dumiri de ce, dacă rodia este mai de soi decât ghinda, mlădița de rodie nu se altoiește pe ramura larg ospitalieră a stejărilor.

În artă, ca și în biologie, sunt incompatibilități fatale.

De aceia în Franța, cubismul, futurismul, dadaismul și alte numeroase isme, n'au putut fi acceptate, ci au trebuit să-și afle teren de desfășurare aiurea.

Anume în țările unde diferite cataclisme istorice au fărâmat lanțul unei sănătoase tradițiuni, sau în țările în cari succesivele suprapuneri de neamuri imigratoare au adus cu ele, în răstimpuri, fonduri și tendințe sufletești felurite, ce n'au

izbutit încă să se contopească într'un tot omogen și organic.

Dar în aceste din urmă țări, curentele revoluționare, oricât de violente, sunt îmbrătoșate cu ușurință și graba cu care se îmbrătoșează modele de sezon.

Ele durează existența unei mode, — dacă n'au avut nimic comun sufletește — dispar, fără să lese altă urmă decât doară, în atelier, suvenirul unor, câteodată folosite, experimente tehnice.

În România, artel plastice nu constituiesc, încă, o necesitate suflectască a masselor; ele n'au o legătură trainică în trecut și nici țeluri bine definite pentru viitor.

Ele înscamnă, docamdată, un simplu di-

vertisment cochet, la îndemâna câtorva vcliujonară* — cum, de asemenea, n'am sute de burgheji cu stare excepțională — și — foarte rar — o voluptate înaltă pentru cei câțiva aristocrați ai minții și sensibilității, îndeobște lipsiți de strictul necesar al vieții.

Țară încă fără tradiție — fiindcă prea tânără — România oficială — (care nu e nici aristocratul, nici omul din câmp) — nu-și poate îngădui, în artă, strășnicia unei atitudini tradiționaliste, decât cu primejdia ridicolului, sau cu primejdia de a altera, printr'un despotism neghiob, simțul, în pruncie, al neamului, ceiace ar determina o mare întăriere în creșterea și afinarea sufletească a maselor românești.

Din masele acestea, — abandonate o vreme numai la instinctul lor pentru frumos, — așteptăm să se înalțe artiștii de mâine, cari vor ști să cimenteze, mai cu temei decât ucuzurile ministeriale, caracterul limpede, neclintit și logic, al artei românești viitoare.

Ori cât cele câteva incontestabile talente originale, izolate, ar desmînți-o — suntem, ca națiune, de abia în faza închiegărilor noastre, și avem, încă multă vreme, trebuință de un vast câmp de experimente și exerciții.

Nu trebuie deci să ne înspăimânte influențele străine, ori cari ar fi ele, și nici, mai ales, bizareria diverselor curente ultra moderniste.

Din potrivă.

Suntem la vârsta, la care mai cuminte este să înmagazinăm învățăminte, de cât să ne aventurăm spre creațiune.

Tot materialul — (I'am dori cât mai bogat și mai felurit) — care ne vine din cele patru părți ale lumii, se va alege, la noi, și se va cerne, și — potrivit legilor nestrămutate — va fierbe multă vreme în alambicul românesc, deavalma cu materialul indigen, până ce, după un proces a cărui durată n'o putem ști, vom căpăta, cu vremea sau fără vrea controlorilor artistici, supleanți sau titulari, acea mult așteptată lacrimă de diamant, fără prihană, a artei noastre naționale, — în care se va resfrânge întregul neam, și de unde ne va fi îngăduit să pornim a ne mândri cu un început de tradiție — și s'o impunem.

De aceea n'am dibuit rostul refuzării dela „Salonul“ anului acestuia, a 2—3 piese cu vădite preocupări de artă, zisă „re-

priceput temeiul primirii a o sumă de lucrări — firește „cuminiți“ — dar în cari intențiunea de artă era cu desăvârșire absentă.

O greșală mărturisită, e pe jumătate iertată: subsemnatul a făcut și el parte din juriu.

După toate aceste observații rezezi, și poate confuze, hai să pășim, cetitorule, peste pragul „oficialului“ — să-l cercetăm în tihnă senină și să-l analizăm pendelete, fără meschinărie — și fără sec entuziasm.

N. N. TONITZA

ERRATA: În articolul nostru precedent asupra picturii Pețrașcu, rugăm pe cetitor să facă — printre altele — și următoarele rectificări:

În loc de „hăurile perspectivei“ să se citească: „pentru a trimite tabloul în hăurile perspectivei...“

În loc de „înfrângerea retinei noastre...“ — „înfrigurarea retinei noastre...“

În loc de „această delicată exploatare...“ — această delicată explorare...“

În loc de „închipuire topite“ — „în chipuri topite...“

„Și ierburi“ — iar nu „de ierburi...“ Etc., etc...

EXPOZIȚIILE.

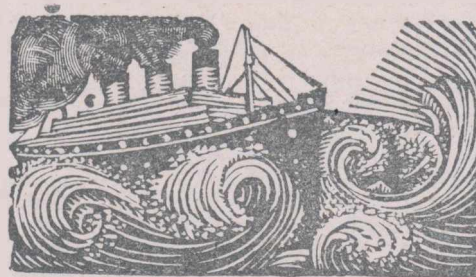
Ateneu: Salonul Oficial.

Căminul Artelor: G. Pețrașcu.

Mozart: Aburel — Poitevin Scheletti — Kotzebue.

Cartea Românească: Mogoș.

Muzeul Aman: Teișanu.



Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL. SADI-IONESCU

0 OPERE GENERALE 07 Presa.

Bourdon (Georges). — Condițiunile de muncă ale ziarștilor. Raport prezentat în numele „Sindicatului Ziarștilor“ din Paris. București, Editura Uniunii Ziarștilor profesioniști, 1926, 29 p.

2 RELIGIE. TEOLOGIE.

Colan (Nicolae). — La luptă dreaptă! Un capitol de strategie misionară. F. I., 1926, 45 p. Lei 15. (Biblioteca bunului păstor 14).

Morariu (Constantin). — Flagelul raționalismului. Scriere apologetică. Cernăuți, (Tip. Glasul Bucovinei), 1926, 208 p. + 1 pl. Lei 95.

Popovschi (Nicolae). — Mișcarea dela Balta sau inoventismul în Basarabia. Contribuții la istoria vieții religioase a Românilor din Basarabia. Chișinău, (Tip. Eparhială Cartea

Românească), 1926, 351 p. + 3 pl. Lei 100.

Theodorescu (Const. A.). — Rostul social al Evangheliei. Partea I. Dreptul de proprietate. București, (Tip. Române Unite), 1926, 74 p. Lei 40.

Vásárhelyi (Iános). — „Megvigasztaltatva vigasztalni“. Temetési beszdek és imák. Turda, (Ny-om Füssy József), 1926, 248 p.

32 POLITICĂ.

Brătianu (Ion I. C.). — Activitatea corporilor legiuitoare și a guvernului dela Ianuarie 1922 până la 27 Martie 1926. Dare de seamă. București, (Tip. Cartea Românească), 1926, XXIII + 400 p. Hartă, diagrame (și rezumat cu același titlu, tipografie, millesimă, 21 p.

Cândea (R.). — Biserică și Stat. Câteva considerații istorice și sociale. Cernăuți, (Tip. Glasul Bucovinei), 1926 21 p.

35.5 ARTA MILITARĂ.

Gheorghe (Maior Ion). — Principii și



LA TEATRUL REGINA MARIA Bătălia, de Frondaie

Reprezentarea acestei piese pe scena teatrului Regina Maria, — alcătuire res-trânsă, dar selectă de artiști — a vădit ce dibaciu regizor e d. Tony Bulandra, ce talent bogat și variat are d-ra Maria Mohor, ce dorit de public e marele artist Ion Manolescu. Piesa în cadrul ei strict dramatic nu ne mulțumește și nu ne gândim desigur să-i găsim toate lipsurile pe motivul, că e făcută după un roman. Nu. Piesii îi lipsește o adâncire de caracterizări sufletești. Autorul a în-fățișat mai mult partea spectaculoasă și-a inverigat arbitrar acțiunea într-o personajii pitorești și sentimentale.

Marchizul Yorisaka e comandantul u-nui vas de războiu japonez. E un ofițer îndrăgostit de civiliația europeană și e însurat cu o frumoasă japoneză, — cea mai frumoasă i se spune, — care îndră-gostește ca și soțul său, viața și moravurile europene. E desigur o oarecare frământare până să fie înfrântă în parte, vibrantele îndatoriri, determinate de tradiția sufletului japonez. Ni s'au părut într'adevăr frumoase prin adevărul lor și pitorești prin naivitatea lor realistă, sbaterile și silințele de împă-care a doritelor manifestări de libertate europeană cu rigiditatea tradiționa-listă fidelă niponă.

Marchiza Yorisaka se îndrăgostește de atașatul militar englez Fergan. Mai chizul află și aproape o surprinde în brațele ofițerului englez. Dar nu reacționează. Ofițerul englez îi va fi de folos în luptă, ce s'așteaptă. Planul englez, păstrat tainic de ofițerul, care iubește soția, va înlesni biruința flotei japoneze contra inamicului.

Se începe bătălia. Yorisaka e rănit. Fergan e lângă el, în calitate de observator. Yorisaka cere lui Fergan să ia comanda. Acesta refuză la început. Dar când i se spune, că e cunoscută la gătura lui cu d-na Yorisaka, ofițerul englez nu poate să mai refuze. Ia co-

precizări relative la organizarea teatrului. București, (Tip. Române Unite), 1926, 79 p. + hartă. Fig. Ignătescu (Col. Al.). — Program Călăuș pentru instrucția recruților în su-perioada individului și Grupul de luptă. Brașov, (Tip. Unirea), 1926, 142 p.

Rosetti (G.-I. R.). — Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan cel Mare. Memoriile și V. București, Academia Română, 1926, 71 p. + XX + III pl.

a) Războiul universal 1916—1918. **Kirișescu** (Const.). — Istoria războiului pentru întregirea României 1916—1919. Ediția II-a refăcută în întregime și mult adăugită în 3 volume. Vol. I. București, Casa Școalelor [1926], 505 p. Lei 100.

37 ÎNVĂȚĂMANT-PEDAGOGIE.

Bărbat (Virgil I.) și Florian Ștefănescu Goangă. — Extensiunea universității. Cluj, (Tip. Înfrățirea), [1926], p. Lei 35.

Petrescu (I. C.). — Școala activă. Cu prefață de d. G. G. Antonescu. București, Casa Școalelor, 1926, 400 p. 60.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

anda și bătălia e câștigată de japonezi.

Romantic și spectaculos, Actul din urmă al piesii — cu vaporul, cu lupta, cu ondiția hotărâtoare pusă ofițerului englez, cu pauza suspendată a așteptării răspunsului englezului, — a emoționat și-a produs acel suflu de curiozitate satisfăcută în public. În fond, povestea e anală, și veche.

Interpretarea însă ne-a plăcut în deosebire, apreciind pe artiști nu atât pentru ilința lor de a-și apropia măști și atitudini, pe care le-au scotocit ei japoneze, engleze, franceze, ci pentru chipul cum 'au prezentat în desfășurarea acțiunii nscălată de autor și în înjgheburile conflictelor sufletești.

D. Ion Mănolescu a făcut o strălucită reacție. Marchiul Yorisaka e un rol, din aria marelor succese ale artistului, pe care-l vedem așa de rar, dar pe care-l precieăm cu tot entuziasmul.

În rolul Marchizei a fost d-ra Maria Iohor, despre care am spus în repetate rânduri, că are talent și disciplină artistică. Avem bucuria să spunem, că încrederea, pe care i-a arătat-o direcția teatrului, a corespuns foarte bunelor aprecieri, pe care i le-a împărțit din belug publicul.

În rolul ofițerului englez, a fost modern și interesant d. Tony Bulandra.

În roluri secundare, dar susținute cu autoritate: d-na Sturza-Bulandra, d. Stoin, d-na Marietta Sadoveanu, d-na Car, d. Anastasiad, d-na Constantinescu, d-na Paula Anastasiu.

Și ceace suntem datori, să relevăm a un mare succes de virtuozitate scenică, e montarea pe care a făcut-o d. ony Bulandra.

REPERTORIUL TEATRULUI NAȚIONAL

Am apreciat în numărul trecut al revistei, numirea lui Ion Minulescu, la direcția Teatrului Național.

Minulescu ne-a dat prilejul cel dintâi l verificării buneii noastre aprecieri, parte curând, când a comunicat croniciarii dramaturgice, repertoriul viitor al teatrului.

Ni se pare, că planul directorului teatrului e foarte frumos alcătuit și vă este o distincă solitudine artistică.

Minulescu a anunțat, că va începe stagiunea cu „Fântâna Blanduziei” și „Piața din casă” ale lui Alexandri. Va juca

apoi piese de Carageale. Gândul acesta de pietate față de teatrul clasic românesc constituie un merit, pentru care-i arătam toate mulțumirile scriitorului Minulescu.

Va juca apoi din repertoriul străin: „Mult șgomot pentru nimic” și „Richard III” de Shakespeare; „Femeia Mării” de Ibsen; „Oaspetele nepoftit” și „Minunea Sf. Anton” de Maeterliuk; „Livada cu vișini” de Cehov; „Juditha și Holofern” de Hebbel; „Regina Cristina” de Strindberg; Medicul în dilemă de Shaw. Piese originale: „Frământări” de Mircea Ștefănescu; „Ultimul act” de C. Ardeleanu; „Metamerfoze” de Ion Marin Sadoveanu.

Reluări: „Păiajenul” de A. de Herz; „Patima roșie” de Mihail Sorbul; „Săptămâna lumiantă” de M. Săulescu.

Sau anunțat piese noi de Arghezi, Lucian Blaga, Victor Eftimiu.

B. CECROPIDE

SOCIETATEA AUTORILOR DRAMATICI

Sâmbătă, 24 ale lunii, s'a procedat la alegerea de membri în comitetul de lectură și consiliul de administrație, în conformitate cu noua lege a teatrelor.

Biroul e alcătuit de d-nii: Caton Theodorian președinte, d. I. C. Aslan, secretar și d-nii general Ursachi și Searlat Froda, scrutători.

ALEGEREA PENTRU CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

La primul scrutin, din 24 voturi exprimate, au intrunit d. Caton Theodorian 20 voturi, fiind ales; d. Romulus Voinescu 12 voturi; d. general Ursachi 7 voturi, d. Mihail Pașcanu 4 voturi, d. Paul Gusty 2 voturi, d. Corneliu Moldovanu 1 vot și d. Victor Eftimiu 1 vot.

Declarându-se balotaj, d. Romulus Voinescu a obținut 13 voturi, d. general Ursachi 10 voturi, d. Paul Gusty 7 voturi, 3 voturi fiind anulate. Au fost proclamat aleși d-nii Romulus Voinescu și general Ursachi.

Deci din lista care cuprinde pe d-nii Theodorian, Ursachi și R. Voinescu, ministrul arelor va numi un singur membru.

COMITETUL DE LECTURĂ

Pentru comitetul de lectură au fost aleși, la primul scrutin, d. Alfred Moșoiu cu 17 voturi, d. Liviu Rebreanu cu 15 și d. Valjean cu 14 voturi.

Sa declarat balotaj între d-nii Mihail

Sorbul 9 voturi, Camil Peterecu, 9 voturi, Victor Eftimiu 8 voturi, iMrcea Rădulescu 6 voturi, C. Moldovanu 6 voturi, d-na Claudia Milian-Minulescu 2 voturi, d-nii A. de Herz 1 vot și Paul Gusty 1 vot.

D. Mihail Sorbul își retrace candidatura.

La alegerea în balotaj au obținut câte 6 voturi d-nii Eftimiu și Mircea Rădulescu, d. Camil Petrescu, 5. voturi și d. C. Moldovoturi.

Declarându-se paritate între d-nii Mircea Rădulescu și Eftimiu, s'a procedat la un nou scrutin și primul a fost ales cu 16 ovaturi.

Din lista compusă din d-nii Alfred Moșoiu, Liviu Rebreanu, Valjean și Mircea Rădulescu, d. ministru al Artelor va numi doi membri.

CARTI PRIMITE

EM. M. BRANDZA: *Filosofia educației estetice*, ed. „Cartea Românească”; lei 60.

TUDOR VIANU: *Fragmente moderne*, „Cultura Națională”; lei 80.

G. RODENBACH: *IN exil*, roman, trad. de I. Gr. Periețeanu; lei 100.

TIBERIU CRUDU: *De pe la noi ce-a fost odată*; (Biblioteca Rurală), „Cultura Națională”; lei 40.

DR. N. LUPU: *Noi și Sârbii*, (colecția Actualități), „Cultura Națională”; lei 25.

N. I. HERESCU: *Basmul celor patru zodii, poem*, „Năzuința Românească”, tip. „Scrisul Românesc” Craiova, 1926.

C. ARDELEANU: *Diplomatul, tăbăcarul și acrița*, roman, ed. literară a Casei Școalelor, 1926; lei 80.

REDAȚIONALE

□ Lămuriri de rigoare: 1) corespondenții ce ne trimit lucrări literare, să fie siguri că ele se cercetează cu deosebită atenție. Multe din aceste lucrări au calități parțiale, intenții literare. Cum însă din lipsă de timp nu putem comunica aceste observații rămâne ca ele să se promoveze într-o lună zi, în mod public. De altfel solitudinea pentru tinerii autori, credem a fi fost remarcată de oricine; 2) tinerii autori cari au rebutat în paginile acestei reviste, nu trebuie să se supere dacă nu toate încercările domniilor lor au acces. Nimeni nu se poate prevala de drepturi câștigate. Cerberul trebuie să vegheze și înăuntru nu numai la porți.

Manuale didactice pentru învățământul primar și secundar.

Minulescu-Morel (Lt. col. D.). — Cartea bunilor români. Alfabet educativ. București, (Tip. Cartea Românească), 1926, 40 p. Fig. Lei 40.

otropa (Dr. Calistrat). — Gramatica limbii române. Ediția V-a. București, Cartea Românească, 1926, VII + 243 p. Lei 56.

6 ȘTIINȚE APLICATE.

urileanu (G-l. St.). — Metalurgia fontei, ferului și oțelului. Curs complet și modern. București, (Tip. Socec & Co.), 1926, VII + 586 p. Fig., hartă.

inisterul Lucrărilor Publice. — Proiect de Circulară pentru Calculul, Executare și Intreținerea Podurilor Metalice. Ediția II-a. București, (Tip. Geniului), 1926, 61 p. Fig.

zelnai Ester. — Konyhaművészeti receptek. Sibiu, (Ny-om Haiser György), [1926], 61 p.

ane (Ig. N.). — Betonul armat. București, Cartea Românească, (1926), 30 p. Fig. Lei 4. (Cunoștințe folosite Serie D. Nr. 12).

8 LITERATURĂ.

Zielinski (Th.). — Cicero în istoria culturii europene. Traducere de B. Grecina și A. Berar. București, Casa Școalelor, [1926], 71 p. Lei 12.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

a) Poezie.

Bârsan (Zaharia). — Poezii. București, Cartea Românească, f. d., 255 p. Lei 60.

Bârsan (Zaharia). — Se face ziuă. Versuri. Poemul Unirei. Ediția V. București, Cartea Românească, f. d., 144 p. Lei 45.

Munteanu (Mihail). — Cântecul vieții. Versuri cu o introducere de d. N. Davidescu. București, Alexandru Stănculescu, (1926), 104 p. Lei 100.

b) Teatru.

Riuleț (Const.). — Urechea mahalalei. Comedie într-un act din repertoriul Teatrului Național. Ediția II. București, (Tip. Independența), 1926, 24 p. Lei 10.

c) Roman. Nuvelă.

Culea (Apostol D.). — Când Moldovenii țineau strajă la Nistru. București, Casa Școalelor, 1926, 145 p. Lei 22.50. (Biblioteca pentru popor).

Demetrius (V.). — Vieti sdrobite. Roman. București, Universul, 1926, 147 p. Lei 25. (Biblioteca ziarului Universul Nr. 5).

d) Traduceri în limbi străine.

Husková-Flajshansová (Jindra). — Lukulova tresen a jiné rumenské novelly vybor a preklady poridila, V. Praze, Jos R. Vilimek, 1926, 237 p. Kc. 18.

II. LITERATURĂ STRĂINĂ.

Prahlmann (Hansjerich). — Briefe aus dem schwäbischen Parlament. Timișoara, (Buchdruck. Brüder Csendes), 1926, 56 p. Fig.

Mael Ferenc. — Pirkad az égalj... verssek. Cluj, (Ny-om Minerva), 1926, 78 p.

III. LITERATURĂ STRAINĂ TRADUSĂ.

Farrère (Claude). — Bătălia. Traducere de Sc. Urlățianu, București, Cugătarea, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 302 p. Lei 55.

Lagerlöf (Selma). — Prințesa păcii. Legendă și fantezii. În românește de Ionel Negură. București, I. Brănișteanu, [1926], 144 p. Lei 40.

E C O U R I

REDAȚIONALE

□ Incepând cu numărul viitor, d. **Lucian Blaga** începe a colabora la „Universul literar“.

□ D-l **N. N. Tonitza**, cronicarul nostru plastic, va stăruî, în câteva numere consecutive asupra colectivei din anul acesta de la Salonul oficial.

SCRIITORII

□ D-nii **Liviu Rebreanu** și **N. Davidescu**, au fost delegați de S. S. R. în Consiliul Literarilor.

□ D-l **G. Bacovia** va publica într'un volum, poemele în proză, dintre care o bună parte s'au tipărit în revistele „Cugetul Românesc“ și „Ateneul cultural“. Volumul se va numi: **Bucăți de noapte**.

□ D-l **Camil Baltazar** va pune sub tipar: **Fecioarele de pe En-gadi** — poeme biblice.

□ Intenționând să scoată o monografie asupra lui **P. Cerna**, d. **Stelian Constant** primește comunicări pe adresa, str. Carol, Cămpina.

REVISTE

□ **FLAMURA** (IV, 2—3 Februarie — Martie 1925): un studiu asupra pictorului **Van Gogh** de d. **Marcel Romanescu** care traduce, deasemeni din **Paul Morand**, autorul de inspirația internațională: **Nicu Petrescu**, student în anul IV-lea, imagine a vieții studenților români la Paris, **Paul Morand** e și informat și bun povestitor. — O năvălă specifică artei d-sale: **Trecca un sfânt...** de **Eug. Bourreanul**. — Poezii de **I. Valerian**, **Radu Bourreanul**, **George Dumitrescu**, **Eugen Constant** și **Radu Gyr**. — O bogată cronică, cărți și reviste din țară și străinătate, completează această revistă de tinerească vigoare.

□ **REVISTA UNIVERSITARA** (I, 1, 2, 3, Ianuarie, Febr., Mart.) Am mai avut prilejul să amintim de această frumoasă revistă studențească **N-rile 2 și 3** continuă același sistematic plan: studii, cu contribuții profesionale și studențești, cronică variată, aspecte ale problemei universitare. Menționăm: prof. **D. Gusti**: Necesitatea culturii sociale și politice în Universitate; prof. **Iulian Teodorescu**: Legile de unificare; **Em. Grigoraș**: Două descoperiri religioase și criptografia; **G. Vlădescu-Răcoasa**: Problema universitară; cu incertate și adorabile exagerări scrie d. **Mircea Eliade** fie despre: Sinteza istorică a d-lui **Iorga**, fie despre **Ionel Teodoreanu**: „E un amestec ciudat de Proust și Sadoveanu, de Samain și Topârceanu; pe alocuri Neculce, și peste tot, mult, foarte mult **Ionel Teodoreanu**“. Oricum d. **Pamfil Șeicaru** avea dreptate să releve cu entuziasm acest scris: el este dozat de cultură și încredere. Despre **Paul Morand**, scrie d. **P. Igiroșanu** și d. **Petru Comarnescu**: Intoarcearea la simplitate.

□ **VIATA LITERARA** (I, 10, 24 Aprilie); **G. Murnu**: „Eminescu“, articol pentru a ploda genialitatea lui **Eminescu**; **Al. Tușianu**: „**Mihail Dragomirescu**“, profil universitar; cu susținută vervă comică, d. **I. Greulescu** continuă fragmentul: „**La hanul lui Burtică**“ din romanul „**Domnișoara Celina**“. Din convorbirea d-lui **I. Valerian** cu poetul **Ion Pillat**, aceste considerații despre poezia românească:

„România trece printr'o perioadă de tranziție ca și Rusia dela sfârșitul secolului al 18-lea și începutul veacului 19: Trebuie să alegem între acceptarea forme străine sau regăsirea fondului nostru românesc. Literatura rusă n'a devenit interesantă, și deci europeană, decât când s'a regăsit pe sine. Dela acest

exemplu evident am putea să tragem adănci învățăminte.

De vrei să mă întrebi de sunt pentru tradiție sau modernism îți-aș răspunde că nu sunt pentru nici o parte.

Dacă prin tradiție înțelegem bătrânețe și anchilozare în formele strâmte și rigide ale trecutului, o resping, oricare i-ar fi principiile. Vrem o tradiție în înțelesul occidental al cuvântului, care să lărgească granițele gândirii la cea mai înaltă expresiune, dar în același timp să nu piardă contactul nici o clipă cu fondul sufletului românesc. Dintre poezii care sunt mai reprezentative în această direcție citez: **Nichifor Crainic** (nu numai poetul dar și eseistul), **Horria Furtună**, **Adrian Mănuș** și mai ales **V. Voiculescu** (i-am citat alfabetic).

Vorbind de poezia nouă, menționez trinitatea care a pus bazele simbolului nostru: **Arghezi**, **Mimulescu** și **Bacovia**, al cărui prim editor mă mândrește să fi fost în 1915 (**Plumb**).

Din Generația, care se ridică acum rezeve grupul oltenesc: **Ciurezu**, **Radu Gyr**, **Păunescu-Ulmu** și **N. Herescu**.

● A apărut Nr. 3 al revistei **Sburătorul**, cu articole, nuvele și poezii de **E. Lovinescu**, **Hortensia Papadat Bengescu**, **Ramiro Ortiz**, **Camil Baltazar**, **Vladimir Streinu**, **G. Nichita**, **Sanda Movilă**, **Tudor Șoimaru**, cu cronica tuturor cărților apărute în ultimul timp de **F. Aderca**, **Pompiliu Constantinescu**, **Anton Holban** și **Vladimir Streinu** și cu aspectele vieții noastre literare fixate de **E. Lovinescu**, **Hortensia Papadat Bengescu**, **F. Aderca** și **Pompiliu Constantinescu**.

INSTITUTUL DE CULTURA ITALIANA

● Seria conferințelor Institutului de cultură italiană va fi încheiată anul acesta prin conferința d-lui **profesor N. Iorga**, care va vorbi la **Fundația Carol I**, în ziua de **Luni 3 Maiu**, ora 6 seara, despre: **Din relațiile literare italo-române**.

RASPUNSURI

□ Un grup de cetitori: 1) De „**anul întregirii**“ n'avem cunoștință; 2) **Stropi de rouă** de **V. Militaru**; **La Medeleni** de **Ionel Teodoreanu** și **Istoria civilizației** de **E. Lovinescu** vor apare la **Mențiuni Critice**; 3) **Recomandări** — un autor de medaliaune contemporane.

□ **Miuța Ioan**, Arad: 1) **Biblioteca Academiei Române** posedă mai multe dicționare de rime: **Brochet** (**Candrea-Hecht**), **Noel Omil** (**Nebunelly**), **Iké I. Deleann**. În comerț, poate la anticari. 2) **Poetica și literatura** de **M. Strejarnu**, tot la anticari. 3) **Revista „Incoafărul“** nu mai apare de câțiva ani. 4) **Puteți trimite poezie** — însă fără recomandări.

□ **Emil Viciu**, Târgu Mureș: **Lucrările referitoare la Al. Papiu Harian**, despre cari vă interesați, sunt opuzate. **Biblioteca** precum a **Academiei**, a **Universității** din Cluj, din Iași, sau **A. D. Xenopol** din Arad, le posedă. („**Istoria literaturii**“ de **N. Iorga** e în curs de retipărire). **Interesați-vă la anticari**.

□ **Nelly Stoiculescu**, Craiova: **Pre cât stim noi, dreptul de proprietate literară în Franța se întinde până la 50 ani** (legea din 1866). Orice lucrare ce nu posedă această vechime, necăzând în domeniul public, are nevoie de autorizație pentru a fi tradusă. În reviste se poate traduce, parțial, orice, cu indicația autorului operii, editurii. Pentru mai sigure lămuriri scrieți d-lui **Fr. Lebrun** **Maison des Français**, **Piața Lahovary**, (București) reprezentantul proprietății literare franceze în România.

□ **Traian Dovănescu**, Filipești de pădure, **Prahova**: **Revista esperantistă „Literatura Mondo“** apare la **Budapesta**, **VI András** yút **81 Numărul** costă **80 cen-time** franceze.

Informații esperantiste se pot căpăta la **Esperanto-Centro Rumania**, **Alea Suter 19** **București** și la **librăria Bibliofila**, **Palatul Fundației universitare**, **București**.

DIN STRAINATATE

● Despre succesul piesei „**Liluli**“ nu putem vorbi, pentru că a fost jucată de către „**Falanga Artistică**“ într'un teatru de caracter la **Paris**, pare-se, în scop de propagandă politică. Piesa este a autorului lui „**Jean-Cristophe**“; are o concepție umanitaristă.

Ironia ce se degajă din ea la adresa **Ligi Națiunilor** e amară, iar fondul e de un pesimism deprimant.

Liluli înseamnă iluzia. Spre țara fratinității și a visurilor umanitariste se îndreaptă două popoare. Ele fug de nenorocirile unui cataclism. Pe platoul acestei țări minunate **Polichinel** se agită, discută și se strămbă. El simbolizează gândirea care poate sesiza adevărul dar din prudență nu vrea să-l arate celor orbiji de prejudecăți. Pe scenă apare **Libertatea**, **Fraternitatea**, **Egalitatea**, **Iubirea**, **Adevărul** și **Pacea**, înarmate.

Polichinel rezistă sărutărilor **Iluziei**, pentru că cunoaște adevărul. În timpul acesta figuranții celor două popoare au atins culmea idealului. Le separă o vale (**Rinul**). Se aruncă peste ea un pod pe care cele două popoare vor fraterniza. Și în adevăr autorul îi arată cum trăiesc în bună pace, dar nu pentru multă vreme. **Diplomații urzesc** o intrigă: un delegat al **Ligii Națiunilor** ține un discurs și deodată cele două popoare se iau la luptă... Apare **Dumnezeu** în scenă și le vinde cruci, urmat de **Adevăr**, în costum de **Arlecchin**. **Adevărul** ar vrea să se desbrace să se arate oamenilor așa cum e, dar nu-i dă voie **Dumnezeu** care îl leagă la ochi. **Polichinel** (gândirea liberă) refuză prietenia **Adevărului**. **Lilul** (iluzia) pune stăpânire pe oameni și minciuna e stăpână din nou. Celor care caută să se opună războiului care a început, opinia le ține discursuri pompoase și îi convinge până ce civilizația s'prăbușește peste bietul **Polichinel** care radea de prostia generală.

● În 1927 se va celebra a 25-a aniversare dela moartea lui **Emil Zola**, și a 50-lea an dela apariția romanului „**J. Assomoir**“. Cu acest prilej se amint o serie de conferințe, serbări, publicații și o expoziție de documente asupra naturalismului. **Societatea amicilor lui Zola** a și ales un comitet ce va fi însărcinat cu organizarea acestor serbări.

● **Bolșevicii** precum se știe vor să revoluționeze tot și aceasta fără nici o teamă de ridicol. Astfel, fiind întrebat comisarul bolșevic, la instrucția publică cum ar adera guvernul său la un acord internațional cu privire la proprietate literară, a spus, că un acord, prin care s'ar da dreptul cetățenilor **U. R. S. S.** a traduce lucrările străine, chiar fără autorizația autorilor, ar fi acceptat.

Drepturile de autor „ar putea fi plătite“ și s'ar cere traducătorilor să nu ațezeze lucrarea tradusă. Totuși, traducătorii vor fi liberi să precedeze lucrările cu prefețe și comentarii explicative ce ce înseamnă că își rezervă dreptul unde fel de critică perpetuă a autorilor traduși.

Redactor: **PERPESSICIUS**